

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

ŽIVOT KLIENTEK DOMOVA SV. ALŽBĚTY PRO MATKU A DÍTĚ
VESELÍČKO

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Ludmila Bulantová

Vedoucí práce: Mgr. Petra Zimmelová, Ph.D.

České Budějovice 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci s názvem: „Život klientek Domova sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Dále souhlasím s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Také souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne: 16.4.2018

Ludmila Bulantová

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce, paní Mgr. Petře Zimmerlové, Ph.D., za pomoc a čas věnovaný mé bakalářské práci. Velký dík patří také všem klientkám za ochotu vyprávět své příběhy, na nichž je postavena téměř celá moje práce. Dále děkuji všem, kteří mě podporovali a napomáhali ke vzniku této práce.

Život klientek Domova sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko

Abstrakt

Téma azylových domů je hlavním tématem bakalářské práce. Zabývá se životem klientek a sociální prací v Domově sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku.

Hlavním cílem je zmapování sociálních služeb poskytovaných v těchto azylových domech a situací osamělých matek s dětmi. Situace osamělých žen není vždy jednoduchá a lehká. Ocitají se v situaci s nejistými vyhlídkami na další budoucnost. Řeší většinou otázku bydlení, finanční situaci a mnohdy unikají domácímu násilí. Určitě by si zasloužily obyčejný život.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá sociálními službami obecně a sociálními službami azylových domů, jejich posláním a cílovými skupinami. V další části je popsáno poslání sociálních pracovníků, etický kodex a syndrom vyhoření, který je častým u dlouhodobé sociální práce.

Poslední kapitola teoretické části je věnována rodině, jaké jsou její funkce a patologické jevy, které se mohou objevovat. Patologické jevy mají vliv především na vývoj dítěte, ale mohou mít dopad i na ostatní členy rodiny.

Praktická část obsahuje metodiku, která je použita pro zmapování života v azylovém domě. Dále je čerpáno z rozhovorů s klientkami, které využívají tuto sociální službu a je zjišťováno jaké mají možnosti osamělé ženy, jak se vyrovnávají s danou situací. Proč vyhledávají službu azylových domů a jaké jsou důvody k takovému kroku. Podrobněji je popsán přístup sociálních pracovníků a jejich snaha začlenit klientky do běžného života.

Výzkum byl proveden formou kvalitativního dotazování a metoda kvalitativního dotazování byla vybrána techniku rozhovoru dle daných otázek. Rozhovory byly uskutečněny s klientkami azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko.

Z rozhovorů vyplynulo, že ženy využívají azylové domy hlavně z důvodu poskytnutí bydlení pro sebe a děti. Také zde mnohdy vyřeší svoji finanční situaci. Je to jejich poslední šance na lepší život. Mají zde pocit bezpečí a nastolení režimu pro sebe a své děti. S pomocí sociálních pracovníků si dokážou vyřídit alespoň základní administrativní věci na úřadech, které by samy pravděpodobně nezvládly.

Výsledkem je uvědomit si, jak je tato sociální služba důležitá a jaká je náročná práce sociálních pracovníků.

Klíčová slova:

Azylový dům, rodina, osamělá matka, sociální pracovník, sociální služby

Life of mothers with children in a shelter St. Alžběta in Veselíčko

Abstract

The theme of asylum houses is the main subject of the bachelor's thesis. It focuses on life of mothers and social care in the Shelter of St. Alžběta in Veselíčko.

Its main objective is to map welfare services, which are provided in these asylum houses and to monitor situation of single mothers and their children. The situation of single mothers is not easy and simple. They are confronted with uncertain prospects. Issues they are mostly dealing with are accommodation, financial situation and, quite often, they are trying to escape domestic violence. They definitely deserve a normal life.

This bachelor's thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part is addressing welfare services in general and welfare services specifically in asylum houses, their mission and target groups. The succeeding part describes roles of social workers, ethical code and burnout syndrome which is frequent in a long-term social care career.

The last chapter of the theoretical part focuses on family, its functions and pathological phenomena that may occur. The pathological phenomena impact primarily mental development of a child, however, they may affect also other family members.

The practical part contains methodology employed to map the life in an asylum house. It is based on interviews with the female clients making use of this welfare service. Its goal is to find out what are the options for single mothers, how they are coping with their situation, why they seek out the services of asylum houses and what are the reasons for such a step. It describes in detail the attitude of social workers and their effort to integrate their clients into normal life.

The research was carried out in the form of qualitative questioning. The method of choice became interview based on standardized questions. The interviews were made with clients of the Shelter of St. Alžběta in Veselíčko.

As the interviews showed, women seek refuge in asylum houses mainly to get accommodation for themselves and their children. Also, they often solve their financial issues there. It is their last chance for a better life. They feel safe there and they sense order being established in their lives and those of their children. With the help of social

workers, they are able to settle basic administrative affairs with local authorities which they probably would not be capable of being on their own.

To conclude this one can only say that this particular welfare service is important and that the job of social workers is really hard.

Key words

Asylum house, family, single mother, social worker, welfare services

Obsah

Úvod	10
1 Současný stav.....	11
1.1 Sociální služby	11
1.1.1. Zásady a typy sociálních služeb	11
1.2 Sociální služba Azylové domy	12
1.2.1 Azylové domy pro matky a děti	14
1.2.2 Státní sociální podpora pro matky a děti.....	14
1.3 Azylový dům sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko	16
1.3.1 Poslání a cíle azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě	16
1.3.2 Cílová skupina azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě.....	16
1.3.3 Základní poskytované služby v azylovém domě sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko	17
1.4 Sociální pracovník.....	19
1.4.1 Předpoklady sociálního pracovníka	19
1.4.2 Etický kodex sociálního pracovníka.....	20
1.4.3 Syndrom vyhoření sociálního pracovníka	20
1.4.4 Východisko a zvládnutí syndromu vyhoření	21
1.5 Rodina	22
1.5.1 Definice rodiny	22
1.5.2 Funkce rodiny	23
1.5.3 Patologie v rodině.....	23
1.5.4 Specifikace neúplné rodiny	24
1.5.5 Dopady neúplné rodiny na dítě.....	24

2	Cíl práce.....	26
2.1	Cíl práce	26
2.2	Otázky použité v rozhovoru	26
3	Metodika	27
3.1	Použitá metodika výzkumu	27
3.2	Technika sběru dat.....	27
3.3	Výzkumný soubor	28
3.4	Otevřené kódování	28
3.5	Harmonogram výzkumu	28
4	Výsledky a jejich interpretace	29
4.1	Základní identifikační údaje klientek kvalitativního výzkumu	29
4.2	Výsledky a shrnutí zásadních informací z rozhovorů	32
5	Diskuse	38
6	Závěr	48
7	Seznam použité literatury	50
8	Seznam tabulek, grafů a obrázků.....	54
9	Seznam použitých zkratk	55
10	Přílohy	56

„Láska začíná doma; láska žije v domovech, a proto je dnes ve světě tolik utrpení a tolik chybí štěstí... Každý dnes vypadá hrozně uspěchaný, ustaraný kvůli lepšímu blahobytu a většímu bohatství a tak dále, takže děti mají velmi málo času pro své rodiče. Rodiče mají velmi málo času na sebe navzájem, a tak doma se začíná ničit světový mír.“

Matka Tereza

Úvod

Azylové bydlení je pro mnoho matek jedinou možností řešit svoji nelehkou životní situaci. Ženy nejsou schopny své problémy vyřešit sami a tak ve většině případech hledají pomoc v oblasti sociálních služeb.

V dnešní době je stále více neúplných rodin a matky zůstávají se svými dětmi většinou sami. Ocitají se tak bez partnera, bez domova, finančních prostředků a bez práce. Matkám mnohdy hrozí i odebrání dítěte. Do této situace se ženy dostávají velice rychle. Na partnera se nemohou spolehnout a spíše ještě přebírají dluhy za něj nebo manžela. Dostávají se tak do kolotoče, ze kterého si většinou neví rady.

V azylových domech nacházejí ubytování, poradenské služby a ochotné sociální pracovnice, které se jim snaží nelehkou situaci ulehčit a vyřešit. V azylových domech hledají ale útočiště i ženy, které mají problémy s alkoholem, drogami, nebo prožívají domácí násilí. Je to mnohdy jejich jediná šance jak zachránit sebe a děti.

Cílem azylových domů je snaha začlenit klientky do společnosti, pomoci jim s hledáním zaměstnání, bydlení ale i se naučit běžný chod domácnosti. Azylové domy jsou provázány s ostatními sociálními službami a organizacemi, které se snaží osamělým matkám a jejich dětem pomoci.

Neexistuje jednotný recept na pomoc osamělým ženám. Také je velmi důležité jestli ženy opravdu chtějí z této situace najít východisko.

Cílem mé práce je zjistit informace co vede ženy k využití azylového domu. Jak se s danou situací snaží vypořádat, a jak využívají sociálních služeb a pomoci sociálních pracovníků.

1 Současný stav

1.1 Sociální služby

Sociální služby se řídí zákonem 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách platným od 31. 3. 2006. Podle tohoto zákona musí být sociální služba poskytována v zájmu osob a v náležité kvalitě takovým způsobem, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.

Součástí pravidel sociálních služeb je uložená povinnost mlčenlivosti pracovníkům, kteří přicházejí do styku s osobními údaji (Čámský et al., 2011).

Sociální práce je v mnoha ohledech definována jako poskytování vztahu, který usnadní uživatelům služby při manipulaci nebo vyjednávání osobních, rodinných konfliktů, přechodů a napjetí jak popisuje Kaushik (2017) v Social Work Values & Ethics.

1.1.1. Zásady a typy sociálních služeb

Asociace poskytovatelů sociálních služeb (2016) uvádí tyto typy sociálních služeb: odborné sociální poradenství, osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, raná péče, telefonická krizová pomoc, tlumočnické služby, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny, terapeutické komunity, terénní programy, sociální rehabilitace a intervenční centra.

Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb lze shrnout do těchto základních zásad: informace a srozumitelnost, písemná vnitřní pravidla, individuální plánování průběhu služby, smlouva o poskytnutí sociální služby, zvláštní ohled na specifické potřeby, dodržování lidských a občanských práv a oprávněných zájmů uživatelů sociálních služeb a zamezení střetů zájmu (Čámský et al., 2011).

1.2 Sociální služba Azylové domy

Azylové domy jsou v zákoně 108/2006 Sb. „Zákon o sociálních službách“, specifikované v §57 jako „*Pobytové služby na přechodnou dobu pro osoby v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení.*“ Ve vyhlášce 505/2006 Sb., platná od 29. 11. 2006 je sociální služba azylové domy v §22. Vyhláška uvádí, že „*Základní činnosti při poskytování sociálních služeb v azylových domech se zajišťují v rozsahu těchto úkonů:*

- *Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy*
- *Poskytnutí ubytování*
- *Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí*

Tato Vyhláška též uvádí výši úhrady za poskytování této sociální služby.

V české republice je v roce 2017 přibližně 241 zařízení azylových domů uvedených v Sdružení azylových domů v ČR (Sdružení azylových domů v ČR, z.s., 2017).

Na stránkách Sdružení azylových domů v ČR zjistíme dělení azylových domů:

- Azylové domy pro muže
- Azylové domy pro ženy
- Azylové domy pro mladé do 26 let
- Azylové domy pro rodiny s dětmi
- Domy na půli cesty – zvláštní druh sociálního zařízení

Hlavní město Praha –

26 zařízení azylových domů z toho 12 azylové domy pro rodiny s dětmi

Jihočeský kraj –

14 zařízení azylových domů z toho 10 azylové domy pro rodiny s dětmi

Jihomoravský kraj –

25 zařízení azylových domů z toho 17 azylové domy pro rodiny s dětmi

Karlovarský kraj –

9 zařízení azylových domů z toho 4 azylové domy pro rodiny s dětmi

Královéhradecký kraj –

8 zařízení azylových domů z toho 3 azylové domy pro rodiny s dětmi

Liberecký kraj –

7 zařízení azylových domů z toho 4 azylové domy pro rodiny s dětmi

Moravskoslezský kraj –

41 zařízení azylových domů z toho 22 azylové domy pro rodiny s dětmi

Olomoucký kraj –

23 zařízení azylových domů z toho 12 azylové domy pro rodiny s dětmi

Pardubický kraj –

9 zařízení azylových domů z toho 7 azylové domy pro rodiny s dětmi

Plzeňský kraj –

8 zařízení azylových domů z toho 5 azylové domy pro rodiny s dětmi

Středočeský kraj –

21 zařízení azylových domů z toho 13 azylové domy pro rodiny s dětmi

Ústecký kraj –

27 zařízení azylových domů z toho 18 azylové domy pro rodiny s dětmi

Kraj Vysočina –

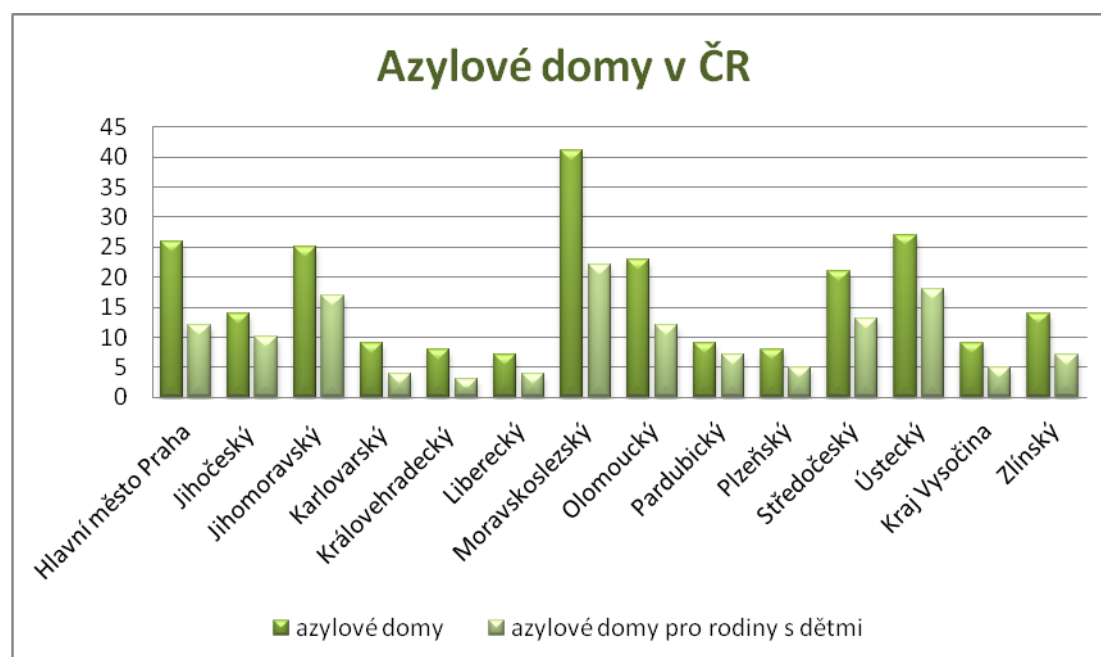
9 zařízení azylových domů z toho 5 azylové domy pro rodiny s dětmi

Zlínský kraj –

14 zařízení azylových domů z toho 7 azylové domy pro rodiny s dětmi

Z těchto údajů můžeme říct, že nejvíce azylových domů je zřízeno v Moravskoslezském a Ústeckém kraji (Sdružení azylových domů v ČR, z.s., 2017).

GRAF 1 – AZYLOVÉ DOMY V ČR

ZDROJ – VLASTNÍ NÁVRH

Současná sociální síť tak poskytuje rodičům a malými dětmi, kteří jsou bez domova bydlení a s tím spojené bezpečí jak publikuje Anthony et al. (2017) v Child & Family Social Work. Dále uvádí, že azylové domy (nouzové domy) hrají důležitou roli, která umožňuje dočasný úkryt rodinám s dětmi.

1.2.1 Azylové domy pro matky a děti

Matoušek et al. (2010) uvádí, že azylové domy, které jsou určeny pro matky s dětmi, nabízejí především přístřeší, ale i sociální, psychologické a zdravotní služby. Také vnímá azylový dům, jako službu nabízející poradenství, která je velmi důležitá. Cílem je pomoc v hledání řešení jejich dlouhodobých problémů a pomoci zajistit jim samostatný život v budoucnu (Matoušek et al., 2010). Azylový dům je útočištěm mnoha rodin.

Velmi důležitý je azylový dům také pro osoby ohrožené násilím, které potřebují pomoc okamžitě, jak popisují Špatenková et al. (2017). V azylovém domě nacházejí ženy potřebnou pomoc, podporu a nezbytné informace jak dodávají Špatenková et al. (2017). Žena se skutečně nezávislou může stát jen vlastními silami.

1.2.2 Státní sociální podpora pro matky a děti

Mezi sociální podpory, na které má matka v azylovém domě nárok jde hlavně o tyto dávky (podle stavu matky):

- *Peněžitá pomoc v mateřství (mateřská)*
- *Rodičovský příspěvek (rodičovská)*
- *Porodné (jednorázově při narození dítěte)* (Sociální dávky 2014.eu, 2016)

Další dávky, na které může mít samotná matka s dítětem nárok, se pak odvíjí od celkového příjmu matky (resp. celkové sociální poměry):

- *Příspěvek na bydlení*
- *Přídavky na děti*
- *Příspěvek na živobytí*
- *Doplatek na bydlení*
- *Mimořádná okamžitá pomoc (hmotná nouze)*
- *Ošetřovné na dítě* (Sociální dávky 2014.eu, 2016)

Mimo těchto dávek, pak může vznikat nárok i na další - zvláště v případech, že by matka měla dítě svěřené do pěstounské péče, nebo pokud by matka či některé z dětí patřily mezi osoby se zdravotním postižením (Sociální dávky 2014.eu, 2016).

1.3 Azylový dům sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko

Vzhledem k faktu, že bakalářská práce se zabývá klientkami konkrétního azylového domu, následující text vychází z informací, které jsou dostupné veřejnosti na webových stránkách Farní charity Veselíčko (<http://veselicko.charita.cz>).

Domov sv. Alžběty pro matku a dítě provozuje svoji činnost od dubna 1997. Azylový dům je vybudován v objektu bývalé mateřské školky, dříve fary. Tento azylový dům byl první zařízení svého typu v Jihočeském kraji, slavil tedy v roce 2017 dvacet let své činnosti. Posláním a cílem domova pro matku a dítě je pomoci matkám s dětmi v jejich momentální nelehké situaci, spojenou se ztrátou bydlení a pomoci matkám k samostatnosti a převzetí odpovědnosti za svůj život. Do 18.5.2017 poskytl Azylový dům přechodné útočiště 998 klientům (350 ženám a 648 dětem). Za dobu dvaceti let se spousta věcí v domově změnilo. Jiná je situace, ze které maminky přichází, změnily se i možnosti, jakým způsobem a do jaké míry lze jejich problémy řešit, nezměnila se však společná motivace - pomoci zdejšími dětem, aby měly šanci na lepší budoucnost. A s tím souvisí i motto Domova: „**A nikdy neříkejte, cizí děti**“.

1.3.1 Poslání a cíle azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě

Posláním azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě je pomoc v překonání nepříznivých situací uživatelů, spojené se ztrátou bydlení. Zřizovatel poskytuje ubytování na přechodnou dobu a poradenství jak převzít zodpovědnost za vzniklou situaci a za svůj život. Nejdůležitější je podpora matek, aby byly schopny si nalézt vhodné ubytování dle jejich možností. Další důležitou pomocí je pomoc pro týrané ženy, aby se dokázaly odpoutat od agresora a dostat se z jeho dosahu. Tím si vytvářet sebevědomí a úctu k sobě samé.

1.3.2 Cílová skupina azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě

- *Těhotné ženy od 18 let (mladší výjimečně, pouze se souhlasem zákonného zástupce, eventuálně na požádání DD nebo Výchovného ústavu)*
- *Matky s dětmi do ukončení povinné školní docházky dětí (starší děti pouze výjimečně po dohodě s matkou, OSPOD a na povolení ředitele) na dobu šesti měsíců s možností dalšího prodloužení, které je řešeno individuálně*
- *Otec s dětmi pouze na krizový pobyt maximálně sedmidenní*

- *Osamělé ženy ohrožené domácím násilím nebo jiným násilím*
- *Osoby (- matky či otcové s dětmi) s českým občanstvím či občanstvím státu, který je členem Evropské unie za předpokladu, že komunikuje slovem i písmem v českém jazyce.*

Domov sv. Alžběty pro matku a dítě přijímá maminky s dětmi z celé České republiky. Zařízení má kapacitu 30 lůžek (8 matek + děti). Počet dětí, které je možno přijmout závisí na momentálních prostorových možnostech. Domov má k dispozici osm pokojů s různou výměrou.

K pobytu naopak nejsou přijímány tyto osoby:

- které nespadají do cílové skupiny zařízení;
- trpí infekčním onemocněním, kterým by nakazily ostatní uživatele;
- jejichž chování by z důvodu duševní poruchy závažným způsobem narušovalo kolektivní soužití;
- byla jim vypovězena smlouva o poskytování služby v uplynulých 6 měsících z důvodu závažného porušování povinností vyplývajících ze smlouvy;
- jestliže je kapacita zařízení momentálně naplněná (žádost zájemce je zařazena do Knihy prvních kontaktů a zájemce je osloven v případě uvolnění kapacity dle stanovených pravidel.

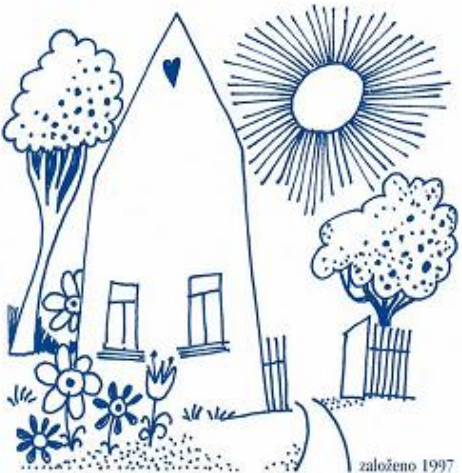
1.3.3 Základní poskytované služby v azylovém domě sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko

Podle zákona o sociálních službách poskytuje azylový dům pro matku a dítě následující služby:

- Ubytování na přechodnou dobu, standardně 6 měsíců, s možností prodloužení pobytu. Prodloužení smlouvy je závislé na posudku pracovníků, kteří posuzují spolupráci uživatelky na řešení situace a efektivnost služby. Maximálně lze pobyt prodloužit na dobu dvou let.
- Poradenství v sociálně-právní oblasti poskytuje klientkám pomoc při vyřizování sociálních dávek, soudních jednání, atd. Velmi potřebné jsou informace k řešení jejich stávající situace a pomoc s vyplňováním formulářů k nároku na dávky, na které klientky mají nárok.
- Pomoc při hledání ubytování a zaměstnání, dále možnost osobní asistence při jednání s úřady, soudy, s lékaři, školami.

- Mezi další služby patří zprostředkování kontaktů na navazující odborníky (dětský lékař, lékař pro dospělé, psycholog, atd.).
- Sociální pracovníce a pracovníce v sociálních službách pomáhají v péči o dítě a vedení domácnosti, individuální poradenství, výtvarné aktivity, rozvoj tvořivých dovedností, pomoc a příprava školních povinností.

OBRÁZEK 1 – DOMOV SV. ALŽBĚTY PRO MATKU A DÍTĚ

Farní charita Veselíčko
Domov sv. Alžběty pro matku a dítě

Veselíčko u Milevska 22 (PSČ: 398 42)

telefon: +420 382 589 108
e-mail: dmdvesel@sendme.cz

č. účtu: 189496432/0300

Motto: A nikdy neřkejte „cizí děti“ ...

NONSTOP PROVOZ • PŘIJETÍ K POBYTU: TELEFONICKÝ, OSOBNÍ, PÍSEMNÝ KONTAKT • KLIENTKY PŘEVAŽNĚ Z JIHOČESKÉHO KRAJE I Z CELÉ ČR

ZDROJ – FARNÍ CHARITA VESELÍČKO

1.4 Sociální pracovník

Postavení a náplň činnosti sociálního pracovníka je uvedena v zákoně 108/2006 Sb. o sociálních službách. Patří mezi ně například vykonávání šetření, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství, koordinuje poskytování sociálních služeb, sociální rehabilitaci, sociálně-právní poradenství a další.

Dovednosti sociální práce mají kořeny i v jiných profesích, jako je psychologie, sociologie a politická věda, neexistuje jednotná definice profese, jak je popsáno Bachmanem et al. (2017) v publikaci American Public Health Association.

Sociální pracovník má povinnost dalšího vzdělávání, kterým si doplňuje kvalifikaci (Sokol, Trefilová, 2008).

Sociální pracovník by měl dodržovat základní hodnoty profese (Matoušek, 2013).

1.4.1 Předpoklady sociálního pracovníka

Zákon 108/2006 Sb. o sociálních službách přesně vymezuje povinnosti a předpoklady sociálního pracovníka. Mezi základní předpoklady pro vykonávání tohoto povolání patří zdravotní způsobilost, odborná způsobilost, plná svéprávnost a bezúhonnost. Odbornou způsobilostí je v zákoně uvedeno „*vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního předpisu v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální a humanitní práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost.*“ Dále zákon specifikuje odbornou způsobilost „*vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního předpisu.*“. Dále musí absolvovat akreditovaný vzdělávací kurz v sociální práci v rozsahu 200 hodin, praxe v trvání 5 let při výkonu povolání sociálního pracovníka pokud má ukončené vysokoškolské vzdělání v oblasti studia sociálních služeb. Pokud je středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou v oboru sociálně právní, ukončené nejpozději 31. prosince 1998 musí absolvovat akreditovaný kurz v trvání 200 hodin a praxe sociálního pracovníka 10 let.

1.4.2 Etický kodex sociálního pracovníka

Ne vždy je jednoduché dodržování pravidel, které nám udává etický kodex.

Etický kodex sociálních pracovníků ČR, jak píše Matoušek (2013), nemůže být přesnou kuchařkou, podle níž by sociální pracovník neměl prostor pro vlastní úsudek a rozhodování a jednal by bezmyšlenkovitě.

Etický kodex sociálních pracovníků ČR popisuje Sociálního pracovníka, aby respektoval jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, rasu či barvu pleti, etnickou příslušnost, věk, mateřský jazyk, rodinný stav, pohlaví, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, politické a náboženské přesvědčení. V etickém kodexu dále najdeme, jak respektovat právo každého jedince na seberealizaci. Sociální pracovník podle etického kodexu ČR by měl nabízet pomoc jednotlivcům, skupinám, komunitám a sdružení občanů. Dávat jim k dispozici své znalosti, dovednosti a zkušenosti při řešení konfliktů a následků. Sociální pracovník upřednostňuje profesionální odpovědnosti před soukromými zájmy. Služby poskytuje na nejvyšší odborné úrovni. (DOMUS Centrum pro rodinu, 2016).

1.4.3 Syndrom vyhoření sociálního pracovníka

Syndrom vyhoření je podle Matouška (2013) soubor typických příznaků, které vznikají u sociálních pracovníků z nezvládnutého pracovního stresu a nezvládnutí své role sociálního pracovníka.

Maroon (2012) vidí důvod, proč u těchto profesí dochází nejvíce k syndromu vyhoření v každodenní práci a intenzivnímu styku s lidmi, které na ně přenáší břemeno svých problémů. Dále uvádí tento syndrom jako psychologický a sociální pojem, který se nejvíce vyskytuje u pomáhajících profesí. Do této skupiny se řadí vedle psychologů, lidí zaměstnaných ve výchově a vzdělání, zdravotního personálu v domovech a sociálních zařízeních, také sociální pracovníci (Maroon, 2012).

Stock (2010) popisuje syndrom burnout, jak je nazván také syndrom vyhoření, jako dlouhodobý proces. Podle něj prochází fázemi idealistickým nadšením, stagnací, frustrací, apatií a člověk nedokáže zvládat nesnadné situace v běžném životě, ani náročné pracovní podmínky.

Poschkamp (2013) popisuje syndrom vyhoření jako plíživý proces, který se táhne několik let, přiživovaný odpovědnou osobností, vztahy k lidem, kteří někoho potřebují a také organizační strukturou, která většinou nenabízí žádné možnosti regenerace.

1.4.4 Východisko a zvládnutí syndromu vyhoření

Maroon (2012) uvádí příklady podpory syndromu vyhoření hlavně v rodině, od přátel a společenství, podpora kolegů ale také možnost vysadit, flexibilitu, ohodnocení, uplatnění kreativity a omezení emocionální, fyzickou a mentální účast v obtížných situacích. Jako jednu z nejvýznamnějších popisuje supervizi, která má za cíl rozvíjet terapeutické dovednosti, schopnost komunikovat, angažovat se ve vztahu ke klientovi, čerpat poznatky, rozvíjet schopnosti sebehodnocení a spoustu dalších.

Na problémy je třeba reagovat okamžitě a uvést vše do pořádku. Při prvních příznacích syndromu vyhoření je nejdůležitější si ihned promluvit, jak říká Preiß (2015) ve své publikaci. Mnozí se toho podle Preiße (2015) ale obávají.

Stock (2010) se přiklání k názoru, že pokud se rozhodneme pro změnu, měly by převažovat výhody nad nevýhodami. K této změně si nechme dostatečný čas na rozmyšlenou. Člověk by měl být přesvědčen, že změnu opravdu chce a bude pro něj přínosná (Stock, 2010).

1.5 Rodina

Rodina a rodičovství byla chráněna zákonem č. 94/1963 Sb. o rodině, který je k 1.1.2014 zrušen a rodinné právo je součástí občanského zákona č.89/2012 Sb. Upravuje nám rodičovskou odpovědnost, vyživovací povinnost k dětem i mezi dalšími členy rodiny a formy náhradní rodinné péče. V zákoně č. 2/1993 Sb. listiny základních práv a svobod je uvedeno: *„Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Ženě v těhotenství je zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající pracovní podmínky. Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva. Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona. Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu.“*

Rodina je nejstarší institucí a zároveň základní jednotkou každé společnosti. Je to soužití rodičů a dětí nebo společně bydlící a hospodařící partneři, kdy alespoň jeden partner pečuje alespoň o jedno dítě (Dudková et al., 2013). Dále Dudková definuje rodinu jako vícegenerační a stabilní ekonomickou jednotku.

Matoušek et al. (2010) vnímá rodinu jako nejvhodnější prostředí pro výchovu dětí, jako přirozené prostředí pro uspokojení potřeb dospělých, rodina zajišťuje naplnění hlavních životních potřeb, řešení konfliktů a vlastních problémů.

Covey (2017) popisuje roli každého člověka v rodině jako trvalou. Pro některého člověka to může být jediná trvalá, celoživotní role. Podle Coveye (2017) mnozí dávají přednost kariéře a práci. Ale měli bychom si uvědomit, že profesní život má i svůj konec na rozdíl od rodiny, kde role nikdy nekončí (Covey, 2017).

1.5.1 Definice rodiny

Tomeš (2011) ve své knize dodává, že neexistuje platná, obecně uznávaná nebo univerzální definice rodiny. Stejně tak se zabývá diskusí o tom, co je rodina a rodinná politika, a otázkami spojené s ochranou ženy jako rodičky i matky a výchovou dětí v rodině.

Rodina je nejvhodnějším prostředím k výchově dětí a žádný jiný typ výchovné instituce ho nedokáže a ani nemůže dítěti v jeho rozvoji nahradit, jak se zmiňuje Matoušek a Palzarová (2014). Funkční rodina tak podle Matouška a Palzarové (2014) zajišťuje naplnění hlavních životních potřeb všech členů rodiny, jako je bezpečí, dostupnost jídla, bydlení, oblečení, ochrana zdraví a vztahová emocionální podpora. Je tak nejdůležitějším socializačním činitelem.

Proces, kterým se rodiny a členové rodiny vyvíjejí, vychází z několika kombinací genetických, etnických, rasových, socioekonomických, sociopolitických a vzdělávacích zkušeností, které jsou předávány z jedné generace na druhou prostřednictvím základní struktury rodinné interakce, jak popisuje Miller et al. (2016).

1.5.2 Funkce rodiny

Pro Dudkovou et al. (2013) je rodina jedinečná a vyžaduje tak individuální přístup a péči. Mezi základní funkce rodiny patří biologická, ekonomická, ochranná a výchovně-sociální (Dudková et al., 2013).

Covey (2017) vyjadřuje naplnění rodinného poslání, jako hodnoty, které se stanou vodítkem k dosažení cíle. Cílem rozumí lepší, efektivnější rodinu a zapojení ostatních členů k jejímu vytváření, aby rodina mohla fungovat. Covey (2017) popisuje rodinu jako někdy velmi složité puzzle, kde je potřeba mít před očima celý obraz, který se potom z drobných dílků skládá.

1.5.3 Patologie v rodině

Mezi typy problematických rodin spatřuje Matoušek et al. (2017) rodinu ohrožující dítě, rodinu s dítětem s postižením, s rizikovým dítětem, rodinu s dospělým ve výkonu trestu odnětí svobody, se závislým členem, s duševně nemocným dospělým, rodinu v rozvodu nebo rodinu ohroženou sociálním vyloučením.

Dle Fišera a Škody (2014), kteří uvádějí, že rodina a rodinné prostředí se může stát zdrojem různých psychologických a sociálně patologických jevů a může tak dojít k vážnému narušení psychosociálního vývoje a vůbec fungování členů rodiny zejména dětí. V důsledku nenáhodného jednání rodičů nebo jiných dospělých osob pak může docházet k syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte a to jako poškození duševního, tělesného ale i společenského stavu a vývoje dítěte.

1.5.4 Specifikace neúplné rodiny

Osamocené rodičovství sebou nese mnoho problémů, jak společenských, psychických ale také ekonomických. Tyto problémy se mohou přenášet i do dalších generací (Matoušek et al., 2010). Matoušek (2010) dále dodává, že osamocení rodiče jsou na rozdíl od úplných rodin ohroženi sociální izolací a sociálním vyloučením, chudobou, nezaměstnaností a s tím spojený nedostatečný přístup k bydlení.

Neúplné rodiny nevznikají jen rozvodem, jak popisuje Gillernová et al. (2011), ale i úmrtím jednoho z rodičů či narozením se dítěte osamělé matce. Projevuje se tak velmi nízká stabilita rodiny.

ČSÚ (2013) uvádí, že za posledních padesát let se zvýšil počet domácností v ČR o více než 1,3 miliónu. Ze statistik vyplývá, že klesá počet úplných rodin a naopak rostou neúplné rodiny. Domácnosti se zmenšují a jen pro srovnání statistický úřad uvádí rok 1961, kde tvořily jednu domácnost tři osoby. V roce 2011 už ale jen 2,3 osoby. Rozdíl je ve statistikách také vidět ve velikosti měst a obcí. Malé obce mají větší počet členů rodiny a to 2,6 osoby (ČSÚ, 2013).

Většinu neúplných rodin a to jeden z rodičů s alespoň jedním dítětem, dle statistického úřadu tvoří matky s dětmi. Je to 81 %. Největší podíl neúplných rodin je v obcích od 10 do 50 tis. obyvatel - téměř 14 %. Naopak nejnižší v nejmenších obcích do 199 obyvatel – asi 11 %. V neúplných rodinách žije 400 tis. závislých dětí, tedy zhruba 22 % všech závislých dětí (ČSÚ, 2013).

1.5.5 Dopady neúplné rodiny na dítě

Matějček (2017) spatřuje vliv citově chudého prostředí na děti, jako velmi vážné obtíže v citových vztazích ve všech vývojových stupních. Poukazuje na fakt, že takový mladý člověk si nachází podobný model partnerství. Tato citová chudoba, nepříznivé životní podmínky a nezdravé vývojové podmínky se tak ve skutečnosti předávají z generace na generaci (Matějček, 2017). Z jeho tvrzení tak vyplývá stará pravda, že dítě potřebuje lásku, což ale znamená patřit k někomu, kdo ho neopustí a na koho se může spolehnout.

Bechyňová a Konvičková (2008) se zabývají dopady sociálně ohrožené rodiny. Mezi jejich poznatky patří zjištění, že rodiny, které jsou příjemci služeb sanace rodiny, si často generačně předávají nedůvěru v možnosti pomoci a podpory okolí. Podíl na to

mají i faktory jako nízký společenský status, špatné podmínky bydlení, dlouhodobě špatná socioekonomická situace, bydlení v rizikové lokalitě, nízký příjem rodiny, dlouhodobá nezaměstnanost a v neposlední řadě i příslušnost k sociálně vyloučené skupině a nedůvěra v možnost těchto omezení (Bechyňová, Konvičková, 2008).

Chudobu jako nejvýznamnější stresor, které ovlivňují rodinu, k zajištění potřeb svých dětí popisuje Pemová a Ptáček (2016). Spatřují chudobu jako problém sociálního vyloučení a velmi obtížně takové rodiny zabezpečují potřeby svých dětí jak materiální tak emoční a sociální. Nejvíce jsou ohroženy právě neúplné rodiny s dětmi. K propadu na samé dnu vedou důvody, jako jsou ztráta zaměstnání, platební neschopnost, problémy dětí ve škole, nemoc a v neposlední řadě problémy s bydlením (Pemová, Ptáček, 2016). Dle jejich názoru vyloučení lidé nestojí před jedním problémem, ale jejich komplexem, kde můžeme říci, že každý z nich by sám o sobě ohrožoval normální fungování člověka ve společnosti.

Cílem sanace rodiny je eliminovat, zmírnit nebo předcházet příčiny ohrožení dítěte a snaha pomoci rodičům i dítěti zachovat rodinu jako celek. Jde o odvrácení odebrání dítěte rodině a podpora všech členů rodiny, aby poznali možnosti jak odstranit těžkosti v rodině. Rodiče často nemají důvěru k sociálním pracovníkům, obávají se změn a nevěří, že by jich byli schopni pomoci (MPSV, 2008).

2 Cíl práce

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit co vede klientky k využívání sociálních služeb azylového domu. Jejich současná životní situace a jejich cíle po opuštění azylového domu.

2.2 Otázky použité v rozhovoru

Otázka č. 1: Jaké jste měla dětství, rodina a zázemí v ní, vztahy v rodině; jaké máte problémy s dětmi, partnerem?

Otázka č. 2: Jak dlouho žijete v azylovém domě, pokudikáté jste v tomto zařízení a jaké důvody Vás do azylového domu přivedly?

Otázka č. 3: Co se příchodem do azylového domu vyřešilo, změnilo?

Otázka č. 4: S čím, pro vás důležitým Vám pomohli nebo pomáhají pracovníci azylového domu?

Otázka č. 5: Jaké máte představy a vyhlídky do dalšího života, až odejdete z azylového domu?

3 Metodika

3.1 *Použitá metodika výzkumu*

Pro zodpovězení výzkumných otázek byl použit kvalitativní typ výzkumu. Byla použita metoda dotazování polostrukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Rozhovory byly prováděny s klientkami azylového domu pro matku a dítě Veselíčko. Díky rozhovorům na výzkumné otázky bude možné vytvořit ucelený náhled na danou problematiku.

Kvalitativní přístup je dle Miovského (2006) především přístup živého učení. Využívá přístupu jedinečnosti, neopakovatelnosti a dynamiky. Dále Miovský (2006) uvádí, že osobní vztah s účastníky je základním předpokladem úspěchu, a autentičnost vztahu patří mezi základní kritéria. Mnohé výzkumy není možné opakovat pro jejich jedinečnost spojenou s časem, místem a také je velmi podstatné kdo výzkum provádí (Miovský, 2006).

3.2 *Technika sběru dat*

Pro bakalářskou práci byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovor umožňuje navázat bližší kontakt s klientkami a tak některé věci bylo možno lépe pochopit a individuálně posoudit.

Rozhovory byly prováděny s klientkami v prostorách azylového domu, nebo v jeho blízkém okolí. K rozhovoru jsme měli ve většině případů soukromí, o jejich děti se postaraly vychovatelky nebo kamarádky v azylovém domě.

Klientky byly požádány, zda mohu rozhovor nahrávat. Většina tuto možnost odmítla. Přistoupila jsem, tedy k metodě tužka – papír, a informace jsem si zapisovala. Klientky byly informovány o tom, že všechny údaje budou anonymní a použity výhradně ke zpracování mé bakalářské práce.

Zjištěné údaje budou analyzovány podle typu a dalších kritérií. Bude provedena jejich kvalitativní analýza pomocí otevřeného kódování. Kompletní přepisy rozhovorů jsou k dispozici u autorky BP.

3.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl vytvořen pomocí výběru osob, které mají určité vlastnosti, řeší podobné problémy a ocitly se ve stejné situaci (Miovský, 2006). Vybrané klientky azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko byly vybrány v době, kdy byly v tomto domově ubytovány a využívaly služeb azylového domu.

Celkem bylo osloveno sedm klientek z azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko, které byly ochotny poskytnout rozhovor. Byly seznámeny s otázkami a s použitím jejich rozhovorů k méj bakalářské práci. Byly také upozorněny, že použitý materiál bude anonymní.

3.4 Otevřené kódování

Otevřené kódování je dle Miovského (2006) velmi důležitým krokem, neboť vzájemný nesoulad při kódování může zcela znehodnotit výsledek pozorování. Autor popisuje kvalitativní kódování jako velmi náročný a obtížný proces, kdy zpracováváme a třídíme data. Prvotní a autentickou podobu záznamu převádíme do jednotek, s nimiž dále pracujeme. Dále Miovský (2006) definuje proces kódování jako proces porovnávání a hledání podobností nebo odlišností a použití jednotných kritérií.

3.5 Harmonogram výzkumu

Harmonogram výzkumu byl rozdělen do těchto fází:

V první fázi byl proveden sběr informací k danému tématu za použití dostupné literatury. Tyto informace byly velmi prospěšné k přehledu o dané problematice. V další fázi byly zpracovávány získané informace z literatury a byla vytvořena teoretická část, která byla průběžně doplňována o další získané informace z literatury.

V třetí fázi byly připraveny otázky k rozhovorům a vhodnost zvolené techniky sběru dat. Následně v květnu 2016 byl zahájen vlastní výzkum s klientkami azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě. V konečné fázi bylo provedeno shrnutí získaných dat a jejich interpretace.

Výsledkem bylo seznámení se s životem v domově sv. Alžběty pro matku a dítě a možnostmi, které tento azylový dům nabízí. Zjistit, které služby nejčastěji využívají a jaké jsou přestupky klientek vůči Ubytovacímu řádu v azylovém domě.

4 Výsledky a jejich interpretace

V praktické části bakalářské práce jsou uváděny informace, získány kvalitativním výzkumem ve formě polostrukturovaných rozhovorů s klientkami azylového domu sv. Alžběty pro matku a dítě Veselíčko.

4.1 Základní identifikační údaje klientek kvalitativního výzkumu

Klientka č. 1:

Klientka je romské národnosti ve věku 37 let. Má základní vzdělání. Je matkou tří dětí. Dvě děti má u sebe v azylovém domě a jeden syn je u otce. Drobná žena, která působila nesměle a introvertně. Odpovídala pouze na kladené otázky a byla málomluvná. Neřekla nic navíc, ani se nerozpovídala. Odpovědi byly velmi strohé a na vše odpovídala hodně podobnými odpověďmi. Někdy jsem nerozuměla odpovědi. Klientka přišla o dítě, tomu příkládám její nechuť hovořit. Jinak prý takhle uzavřená není. S nahrávaným rozhovorem ale souhlasila.

Klientka č. 2:

Drobná žena české národnosti s obarvenými vlasy na černo. Dříve blondýnka, všechny její děti mají světlé vlasy. Její věk je 33 let. Svobodná žena, která je vyučená jako šička. Má u sebe šest dětí a jedna z dcer je v péči prarodičů. Nejstarší dcera je ve svém věku 13 let, schopna se postarat o své mladší sourozence. Matka velmi krásně maluje, ale někdy je to na úkor péče o děti. Zasněná a ne příliš rychlá a svižná žena. Svůj příběh mi vyprávěla ochotně, přestože mi přišlo, že se nechce moc rozvádět. S nahráváním však nesouhlasila.

Klientka č. 3:

Maminka v sedmém měsíci těhotenství je vysoká, urostlá žena. Tělo má hodně potetované a na ruku má spoustu stříbrných prstenů. Nemá pěkné zuby a je silná kuřačka, přestože je ve vysokém stupni těhotenství. Ve věku 36 let čeká své osmé dítě. Vyučená je jako kuchař-číšník a jako číšnice se také živí. Dvě děti má již dospělé a nežijí s matkou. Dokonce od dcery je již babičkou. Velmi komunikativní, rozhovoru byl přítomen partner a děti, takže nebylo možné se na všechny otázky zeptat. Paní neměla problém s nahráváním, ale z důvodu přítomnosti dětí a partnera jsem tuhle možnost nevyužila.

Klientka č. 4:

Klientka ve věku 38 let, má jednoho chlapečka, na kterého je velmi fixovaná. Má za sebou drogovou závislost a vězení za distribuci drog. Netajila se tím, že s drogami nepřestane. Při rozhovoru byla velmi roztěkaná, ale otevřená a upovídaná. Od začátku tvrdila, že se za svůj život nestydí a nevdá jí, když o něm napíše. Působila na mě velmi inteligentním dojmem. Je vyučená v oboru oděvní tvorby. Velmi chytrá jen bez zájmu se dále vzdělávat. Otázky jsem kladla jen ojediněle, vyprávěla průběžně o všem, co se týkalo jejího života a života v azylovém domě. Rozhovor byl nahráván.

Klientka č. 5:

Žena české národnosti ve věku 31 let, velmi jemné rysy. Je matkou tří dětí. Vyučená je jako cukrářka. Na první pohled vypadá mladší, než ve skutečnosti je – velmi křehká žena, mluvící s rozvahou. Přestože jí chvíli trvá, než se rozpovídá, je znát, že moc dobře ví, co říká. Je nejvíce fixovaná na svou nejmladší dceru, doba dceřiny nemoci je opravdu sblížila. Nejvíce starostí má nyní s nejstarším synem. Je vidět, že se snaží být silná a samostatná. Byla k tomu vedena v podstatě od malička. Celkově dobré vystupování. Jde rozpoznat, že se snaží dát dohromady a jít dál. Rozhovor byl veden bez obtíží. Po prvotní nejistotě se rozpovídala sama, pouze jsem ji směřovala svými otázkami.

Klientka č. 6:

Slečně je 27 let. Je to vysoká, štíhlá žena, obarvená na černo. Její původní barva je zrzavá. Má velmi problematickou pleť. Vyučená je v oboru kuchař-číšník, ale tuto práci nikdy nedělala ani dělat nechce. Žije ve svém vlastním světě, ve kterém se ani ona sama neorientuje. Při rozhovoru velmi často lhala, vymýšlela si příhody, jak se jí to hodilo. Působila velmi těkavě, nedokázala se soustředit. Neustále utíkala z jednoho tématu k jinému. Má dva překrásné blondáté kluky, kteří vypadají jako andílci. Slečna byla v rozhovoru velmi sdílná, ale odmítla nahrávání. Na některé otázky mi odpovídala písemně, protože to chtěla. Její největší zálibou bohužel nejsou její děti, ale tablet a sex.

Klientka č. 7:

Jedná se o 31 let starou ženu, která je menšího vzrůstu s nadváhou a velkými prsy. Je matkou tří dětí. Má základní vzdělání. Při prvním kontaktu se jeví spíše zakřiknutě, má vadu řeči, zakoktává se a špatně mluví. Je jí hůře rozumět a působí jako žena se sníženou mentální schopností, ale není tomu tak. Při sdělování nepříjemných záležitostí se snaží působit stydlivě a využívá vady řeči. Se staršími dětmi, které má v dětském domově má velmi pozitivní vztah a je s nimi v pravidelném kontaktu. Jejich vztah je ale spíše kamarádský, než rodičovský. Od syna se nechává ovlivňovat a nechává se jím zneužívat. Její styl oblékání je velmi výstřední. Její nakládání s penězi je velmi špatné, nerozvážně utrácí peníze, aniž by přemýšlela o důležitosti a potřebách rodiny. Problémy má v zajišťování hygieny. Někdy chodí špinavě oblečená.

TABULKA 1 – ZÁKLADNÍ INFORMACE O KLIENTKÁCH

Klientka	Věk	Vzdělání	Počet dětí	Důvody pobytu v azylovém domě
Klientka č. 1	37	Základní	3	Problémy s bydlením, finanční problémy
Klientka č. 2	33	Vyučená	7	Finanční problémy, problémy v rodině
Klientka č. 3	36	Vyučená	7 + 1	Finanční problémy, problémy s bydlením
Klientka č. 4	38	Vyučená	1	Problémy s drogami, klientka by přišla o dítě
Klientka č. 5	31	Vyučená	3	Problémy s partnerem, finanční problémy
Klientka č. 6	27	Vyučená	2	Problémy s bydlením, domácí násilí
Klientka č. 7	31	Základní	3	Problémy s výchovou dětí a s bydlením

ZDROJ – VLASTNÍ NÁVRH

4.2 Výsledky a shrnutí zásadních informací z rozhovorů

Jsou použity přímé citace klientek a jsou ponechány bez jazykové úpravy.

Jaké jste měla dětství, rodina a zázemí v ní, vztahy v rodině, jaké máte problémy s dětmi, partnerem?

K1 – „Rodiče jako mámu mám, ale bohužel mámu mám takovou jako že v ní oporu jako nemám. (...) Dětství - V dětském no, jako že v kojeneckém ústavu, z kojeneckýho mě dali do nějakých Omeliček. Tam sem byla asi do nějakých si pamatuju, nevím vod roka do čtyř? Nebo do pěti. A potom s pěti sem byla tady v Písku. (...) Že sem měla přítele, s kterým mám toho jedenáctiměsíčního D, takže prostě von se na nás jako vykašlal. Jako nechal nás v tom vlastně být. Prostě aby sme, nechal nás v tom prostě plavat, aby sme byly ještě ve větších dluzích a prostě...“

K2 – „Tátu mám v jedné vesnici na Šumavě. Po smrti maminky si našel novou paní a ta nás tam nechtěla, takže jsme skončili na azylu. Kdyby maminka ještě žila, byli bychom pohromadě.“

K3 – „Rodiče mi umřeli, protože byli hodně nemocní. Mám čtyři sourozence, ale nestýkám se s nima. Vždycky m spíš pomohly kamarádky. Vůbec si nerozumíme. (...) Měla sem víc partnerů a díky tomu jsem měnila bydliště. Hodně jsem se stěhovala. Všude sem byla chvíli. (...) Partner se vrátil z výkonu trestu.“

K4 – „Jelikož my jsme z tý Sadský, máme trvalý bydliště teda na úradě, protože mě umřela máma, a když mi bylo osm, a vychovala mě její ségra. A ta má svoje děti a ta má svoje děti, ty už jsou dospělý, jsou starší ještě než já.“

K5 – „Rodinu v podstatě nemám. Můj otec zemřel před čtyřmi lety a byl to můj nejbližší příbuzný. S ostatními příbuznými se nějakým způsobem nestýkáme. (...) Vychovával mě pouze otec, matka od nás odešla v mých dvou letech za jiným mužem, občas jsem o ní v dětství něco zaslechla, ale nikdy se nepokusila o nějaký kontakt se mnou. Tatínek mne vychovával, jak nejlépe mohl. (...) S manželem se nestýkám.“

K6 – „Moje dětství bylo takový, že se naši ve 4 letech rozvedli a mě šoupli mě k babce do Větrní, a občas si mě vzali na víkendy. (...) Dědečka jsem měla ráda, byl to hodnej člověk a před babkou mě bránil a pak to schytal za mě.“

K7 – „Já sama jsem vyrůstala v dětském domově, doma jsme měli často hlad, neuklízeno, také jsem se hodně potulovala v noci po ulici a kradla jsem, do dětského domova jsem se dostala cca ve 12 letech, byla jsem tak až do 18 let.“

Většina žen nemá dobré zázemí v rodině. Nejsou tedy schopny sami rodinné zázemí nastolit. Pohybují se v podobných problémech jako jejich rodiče. Při problémech se tedy nemají z rodinného prostředí na koho obrátit. Jsou odkázány na pomoc cizích lidí.

Jak dlouho žijete v azylovém domě, pokudikáté jste v tomto zařízení a jaké důvody Vás do azylového domu přivedly?

K1 – „Tady už sem byla, tady sem asi už po třetí.“

„Prostě sme se museli do měsíce vystěhovat, odstěhovat, protože to prodával. Takže já sem jinou variantu neměla.“

K2 – „Jsme tady už skoro rok. Stalo se to, jak jsem říkala, že mi umřela maminka a táta si našel novou paní. Saše (to je ta tátova přítelkyně) začalo vadit, že děti dělají nepořádek a hluk, hádaly jsme se kvůli tomu, tak jsem šla radši na azyl“

K3 – „Bydlela jsem na různých místech český republiky (Brno, Benešov u Prahy, Roudnice....). Měla sem víc partnerů a díky tomu jsem měnila bydliště. Hodně jsem se stěhovala. Všude sem byla chvíli.“

K4 – „Tatínek nám slíbil, že bude s námi, ale bohužel to teda nedodržel. Byli jsme za ním ted'kom ve vězení. A sem jsme se dostali, protože já sem taky přišla z vězení, za rok na to jsem otěhotněla a.....(...) A to je dělanej na drogách. Za tři minuty byl hotovej. Já jsem věděla že se mi narodí zdravý dítě, že se narodí císařem. Akorát jsem teda nevěděla, že to bude kluk no.“

K5 – „V podstatě jsem se do téhle situace dostala kvůli manželovi, který byl úspěšným podnikatelem, měli jsme dům, auta, všechno. Ale v období nemoci naší dcerky začal pít, nemohl vykonávat svou práci, dostal výpověď a toho zřejmě motivovalo k tomu, aby začal pít ještě víc.(...) To pro mě byla priorita, když sem viděla, v jakém je muž stavu a vztáhl ruku i na naše děti, tak sem se sebrala a i s nimi jsem právě odešla pryč. Nevím, jestli to byla dobrá volba, ale už se to prostě nedalo a bála jsem se i zdraví svých dětí.“

K6 – „V azylovém domě žiju 5 let, s partnerem jsem se rozcházela a scházela těch 5 let, když mě zbouchnul začal mě mlátit. Odešla jsem od něj do azylového domu kvůli tomu že mi dával málo peněz.(...) Pak jsem s ním rok bydlela v bytě v Českém Krumlově, tam mi udělal druhýho kluka a tam mě málem podříznul krk. To byla poslední kapka, odešla jsem od něj do Veselíčka občas sem zamnou přijede. (...) Bije mě jen málo, to není, jako s bejvalým to jsem byla bita každý den.“

K7 – „Do azylového domu jsem se dostala na základě toho, že jsem porodila třetí dítě a neměla jsem kam jít. Když jsem byla těhotná, tak jsem přespávala v kumbále na úklid v práci, nebo jsem byla různě u kolegů z práce, ale tam jsem nemohla být dlouho.“

Do azylového domu se ženy dostaly z různých důvodů. Mezi nejčastější patří domácí násilí. Ať už na dětech nebo na partnerce. Tyto ženy ale v azylovém domě jsou pouze na dobu nezbytně dlouhou. Mezi další důvody patří vyřešení okamžitého bydlení a nepřijít tak o děti. Z rozhovoru vyplývá, že i jedna z klientek řešila odchod do azylového domu problémy se svoji drogovou závislostí. Nepřišla o dítě a bylo ji umožněno dokázat, že se o své dítě dokáže postarat. Sama tvrdí, že přijít o dítě by pro ni bylo nepředstavitelné.

Co se příchodem do azylového domu vyřešilo, změnilo?

K1 – „Nooo, prostě teď kom mám strašný komplikace i s penězma no. No mě kvůli němu zastavili peníze a teď mám kvůli němu prostě problémy a sem v dluzích no.“

K2 – „Vyřešilo se to, že máme kde bydlet. Když potřebujeme, dostaneme tady pleny, oblečení a jídlo. Když potřebujeme s něčím pomoci, tak nám pomůžou. (...) Ale radši bych měla svůj byt. Přece jenom jsme tady pořád pod kontrolou, nemůžeme večer nikam chodit, návštěvy se musí hlásit a často nám někdo říká, co máme dělat...“

K3 – „Partner je momentálně nezaměstnaný, já dělám v baru v Písku. Každá koruna se hodí. Jsem teď na tom trochu líp s penězi. Chtěli sme bydlet sami tak jsem se ptala po bydlení.(...) S klukem je doma přítel. Stará se vo kluka. Proto sem si našetřila na auto, abych mohla jezdit do práce. Chěli mě tam. Už sem tam dělala dřív!“

K4 – „Co se vyřešilo? Nepřišla jsem o syna, což je důležitý.(...) Jsem na kluka fixovaná. Já si nedovedu představit, že by přišel někdo a vzal mi ho.(...) OSPOD mě sbalil, naložil věci a odstěhoval mě sem. Takže to prostě vyšlo dobře ale, takže to...já bych o něj jinak přišla. Kdybych tohle nevyřešila. ”

K5 – „S bydlením jsem spokojená, jsme tam spolu a hlavně v klidu, to je pro mě aktuálně důležité.“

K6 – „Jo vlastně se změnilo to, že jsem se naučila vařit. Už umím vajíčka rejži, těstoviny a párek, a umím otevřít konzervu. Bydlení by mohlo být lepší a útulnější.(...)“

K7 – „Změnilo se hlavně to, že se můžu i nadále starat o svého malého syna a také že sem z dětského domova ke mně na víkendy nebo na prázdniny můžou jezdit ostatní děti.“

Změna prostředí a zázemí naučila ženy starat se o sebe a o své děti. Nejsou většinou schopny vyjít s penězi, které mají k dispozici. I tohle je pro ně řešení. Mít řád a jistotu, kterou kvůli svým dětem potřebují. Mnohdy je to ale jen na dobu, kterou tráví v azylovém domě. Po návratu do normálního života se ocitají v stejné situaci jako před nástupem do azylového domu.

S čím pro vás důležitým Vám pomohli nebo pomáhají pracovníci azylového domu?

K1 – „Právě že sem tady moc spokojena, tady ten kolektiv, paní ředitelka, a tak hodně jako pomáhají. Pomáhají i s jídlem, taky s oblečením. (...) Ano pomáhají, jako pomáhají, když si nevím jako rady.“

K2 – „Nejvíc mi tu asi pomohli tím, že mě s dětmi ubytovali. Ale pomáhají i jinak. Odvezou nás třeba k doktorovi nebo k soudu, pomohli mi vyřídit dávky. Řešili se mnou, když dal bývalý „tchán“ na mě udání na sociálku, že týrá děti.“

K3 – „Azylák byl pro mě jen odrazový bydlení. Věděla sem, že chci bydlení samostatně. (...) Když sem byla v azyláku před tím, tak sme byly hrozně dobrá parta ženskéjch. Pomáhali sme si. Když některý něco chybělo, tak sme si pomohli.“

K4 – „Tady vám opravdu pomůžou. Když maminka nevychází s potravinami, nebo je nemá prostě, nemá oblečení kluk, ty děti rostou žejo, botičky. A já si nemůžu dovolit pořád kupovat něco. Takže tady jdou na půdu a tam je spousta oblečení, botiček... Takže tady vám opravdu pomůžou. Tady je to... My dostáváme i potravinový balíčky jednou za čtrnáct dní.“

K5 – „A určitě mi pomohlo vidět, že nejsem v téhle situaci sama a začínám si zase trochu vážit sama sebe.“

K6 – „Jediný co se v azyláku změnilo je to, že mi pomohli vyřídit si papíry na socce, dávaj mi nějaký peníze na kluky a na bydlení to bych si sama asi nevyřídila. Přeci jen ví jak v tom chodit. Já jsem na tohle hloupá a ta kráva na úřadě mi s ničím neporadí.(...) Když mi dojdou peníze tak v azyláku nějaký jídlo dostanu, to je dobrý a děti dostanou nějaký věci na sebe. No není to nic extra takový sockovský hadry ale dobrý jsou.“

K7 – „Když za nimi přijdu s prosbou jsou ochotni mi pomoc sepsat žádosti o byty, taky když potřebuju, tak mi dají nějaké potraviny a oblečení pro děcka.“

Sociální pracovníci v azylovém domě se snaží klientky naučit základní úkony v domácnosti. Radí jim jak požádat o potřebné dávky a tyto žádosti s nimi vypisují. V azylovém domě mají zázemí a pomocnou ruku ve všech ohledech.

Jaké máte představy a vyhlídky do dalšího života, až odejdete z azylového domu?

K1 – „No to asi ne, prostě hledat si prostě nějakou práci na tu ranní. Snažím se no, ale jak se říká: Jednou ste nahoře jednou ste dole. (...) No jako snažím se, ale je to složitý. Je to hrozný. Těžko se z toho dostáváte dál.“

K2 – „Snažím se sehnat bydlení, koukám na inzeráty, kamarádi mě vozí na prohlídky bytů – ale když řeknu, že mám sedm dětí, tak už se majitel bytu neozve. (...) Jsem vyučená šička, ale nikdy jsem vlastně nepracovala, takže si to neumím představit.“

K3 – „Bydlení mám teď vyřešený. A jak říkám „Holá huba holý neštěstí“. A protože sem se zeptala, tak se nám podařilo získat bydlení v bytovce přímo ve Veselíčku. (...) Jak jsem říkala, pracuju v baru v Písku. Malýho kluka hlídá přítel. Když jsem v práci. Nepracuje. Ted' se vrátil z vězení.“

K4 – „Já bych třeba chtěla v životě napsat knížku, ale já to sama nedokážu. Já prostě nemám, potřebuju někoho, kdo mě navedl. (...) A někde člověk začínat musí. A ten G. až přijde z vězení tak dostane pár korun, oblíct se bude muset taky někde na Charitě. A když se nesežene žádnéj ten byt, nebo nám žádný město tenhle obecní byt nepřidělí, tak jsou zase azylový domy. Ale to je zase azylovej dům. Kde můžou bejt rodiny s dětma, Zase se to bude opakovat. A tam v tý Studený nebo kde, na Hluboký je něco, a někde v Businci. Že tam ty chlapi musí pracovat, což je úplně paráda, protože já chci aby šel do práce. Protože jestli nepůjde do práce tak já s ním nebudu. Já nebudu vychovávat kluka,“ tur de basa“. Důležitý je, aby to dítě mělo tátu. Já to sama nedávám, jako. Já se o něj umím postarat, kluk prospívá.“

K5 – „Tak mým snem je mít svou vlastní cukrárnu, ale to je dost nemožné. Takže aspoň v nějaké dělat, opravdu mne to baví. (...) Šetřím, jak se dá, ale moc není z čeho. Ale jak sem už říkala, snad mi klapne práce na plný úvazek a to bude hned veselejší.“

K6 – „Vyhlídky už se mi pomalu plní, moje finanční situace je na hovno ale dá se vyžít. Jo přemýšlela jsem, asi půjdu bydlet s tím přítelem. Práci můžu dělat jakoukoliv, finance neřeším, začnu je řešit až začnou děti chodit do školky a pak se uvidí. Zatím mám ze sociálky dost peněz a až budu bydlet v bytě s přítelem tak si zažádám ještě na bydlení víc peněz.“

K7 – „Chtěla bych si zajistit bydlení, a pak dostat obě děti do vlastní péče a starat se o ně. Taky bych chtěla po ukončení rodičáku najít práci. Práci jsem si v minulosti vždy našla, pomocné práce se najdou snad v každém městě.“

Největším cílem a přáním všech klientek je mít vlastní bydlení. V mnoha případech je to ale jen jejich přání. Nejsou schopny tyto své sny uskutečnit. Mají problémy se postarat nejen o sebe ale ani o své děti. Tím, že neměli zázemí v rodině a nikdo je nenaučil jak zacházet s financemi, jsou odkázáni na sociální služby. Zde totiž mají určité povinnosti, které musí dodržovat. Co se týká placení, stravy, azylového řádu apod.

5 Diskuse

Kapitola Diskuse je členěna na základě klíčových problémů které se v bakalářské práci řešily.

Problematika dětství, zázemí v rodině, vztahy v rodině, problémy s dětmi a partnery u zkoumaných klientek.

Rodina je velmi důležitá pro každého. Jelikož klientky ve větší míře rodinné zázemí nemají a nepoznaly, opakují stejné chyby jako jejich rodiče. Matoušek (2003) předpokládá problémy matky s navazováním partnerských vztahů a rodinného soužití.

Jak zmiňuje Matoušek (2003) rodina je důležitá proto, aby lidé mohli pečovat o své děti a pro dítě je rodina prvním modelem společnosti s jakým se setkává. Dále také uvádí, že dospělý se svými dětmi prožívá znovu vlastní dětství a může se vyhnout chybám, které udělali jeho rodiče.

Pro klientky je velice důležité rodinné zázemí, které ve vlastních rodinách bohužel neměli. Jen opravdu malá část z nich. Opakuje se to ale i u jejich rodin. Většina má opět model neúplné rodiny. Zůstává se svými dětmi sama. Plní tak roli obou rodičů. Jak uvádí Maříková et al. (2012) žena představuje tvůrkyni „tepla domova“, je definována jako „strážkyně rodinného krbu“ a v neposlední řadě „garanta rodinné soudržnosti“. Dále vidí ženu jako osobu, která se má starat o své nejbližší tak, aby panovala v rodině pohoda a ostatní se cítili šťastni.

Toto je ale velmi těžké zvládat, není-li na blízku někdo, kdo jim v tom pomůže a bude jim oporou. Stát se dobrým rodičem to vyžaduje praxi, jak dodává Friel J. C. a Friel D. L. (2014). Výchova dětí přináší nejkrásnější ale i nejstrastiplnější okamžiky a klade na rodiče obrovské nároky jako po stránce finanční, intelektové, duchovní ale i citové (Friel J. C., Friel D. L., 2014). Neúplné rodiny jsou zde od nepaměti, jak zmiňuje Matějček (2017). Neúplné rodiny se stávají zapříčiněné smrtí jednoho z rodičů, přibýly ale také v důsledku rozvodovosti a vnitřního rozpadu rodiny.

Rodinným rozvratem však nejvíce trpí děti a je výrazně ohrožen zdravý vývoj osobnosti dítěte, jak popisují Matějček a Dytrych (2002). Dále píší, že neexistuje věk, ve kterém by dítě netrpělo rozvratem rodiny a jde jen o to, jakou reakci má dítě v určitých obdobích vývoje. Je různá podle věku a pohlaví dítěte.

Pobyt a důvody pobytu v azylovém domě, opakované pobyty klientek v azylových domech.

Klientky se nacházejí v produktivním věku. Jak po pracovní stránce, tak po stránce plození. Tomu odpovídá u některých i počet dětí. Jsou ve věku mezi třiceti a čtyřiceti let. Nejmladší z dotazovaných klientek je 27 let. Některé ženy využívají možnosti prodloužení doby pobytu. Je to pro ně jakási jistota bydlení. Klientky nemají mnohdy jinou možnost, aby nepřišly o své děti.

Domácí násilí je další důvod k rozhodnutí se pro azylový dům. Je to jedna z možností, jak řešit situaci do které se klientky dostávají. Dle Conwayové (2007) je velmi těžké se s násilím ve vztahu vypořádat bez pomoci okolí. Mnoho žen se bojí odejít z praktických důvodů a kladou si otázky „Kdo je podpoří?, Kde budou bydlet?, Z čeho budou žít?“ (Conwayová, 2007). Dále uvádí, že pomoc je dostupná, ale pro mnoho žen je to nepřekonatelná překážka.

Tři klientky nemají předešlou zkušenost s azylovými domy a jsou v tomto zařízení poprvé. Ostatní využily azylového domu opakovaně. Poprvé využily azylový dům ženy, které se dostaly do tíživé situace z důvodu náhlé finanční, nebo bytové situace. Jedna klientka využila azylového domu z důvodu drogové závislosti a možnosti odebrání dítěte. Byla to její jediná možnost.

Čtyři dotazované klientky využily azylového domu vícekrát. Jejich finanční situace nastala být neúnosná, v tomto zařízení mají jistotu bydlení a možnosti alespoň nějakého splácení dluhů. To je nejčastější důvod vyhledání sociálního zařízení, když se žena necítí ve vlastním domě v bezpečí a není nikdo, na koho by se mohla obrátit, jak popisuje Buskotte a spol. (2007). Dále doplňuje, že azylové domy jsou zde proto, aby nabídly jistotu, ochranu a nejčastěji podporu.

Většina žen se do azylového domu nechce vrátit. Rády by měly své bydlení, ale jejich partner neplatí výživné nebo je dostane do dluhů, z kterých se klientka není sama schopná dostat.

Rodinné zázemí, které panuje v tomto azylovém domě, je také hlavní motivací pro klientky. Kapacita maximálně osmi klientek je opravdu rodinná. Maminky totiž zázemí ve svých rodinách nemají. Buď vyrůstaly v dětských domovech, nebo jejich rodiny nebyly úplné.

Z rozhovorů klientek vyplývá, že matky se do azylových domů vracejí z důvodu, že nejsou schopny najít si vlastní bydlení. Jen velmi malá část využívá tuto variantu jako únik z domácího násilí a ochranu před partnerem. Dle Conwayové (2007) je azylový dům bezpečné místo, kam se může týraná žena uchýlit před násilím a je to pro ni odrazový můstek, aby mohla opustit vztah a začala nový život.

Pro ženy je to většinou jediná šance jak přežít a nepřijít o děti. Velkou roli hraje i domácí zázemí v azylovém domě pro matku a dítě Veselíčko, kde se sociální pracovnice snaží o nastolení pohody a co nejmenšího stresu. Navozují pro maminky i děti velmi klidné a domácí prostředí. Pro ženy je to velmi důležité. Většina z nich přichází s velmi malými dětmi. Ve Veselíčku je navíc připojena zahrada, kde si děti hrají. Je tu opravdu velmi rodinné prostředí. V azylovém domě vycházejí vstříc i s prodloužením doby pobytu, pokud je toto nutné a možné. Snaží se, aby se klientky osamostatnily a nemusely opakovaně vyhledávat azylový dům.

Pomoc v azylovém domě a její využívání klientkami.

Azylový dům je pro všechny klientky takzvaná oáza klidu a bezpečí. Některé klientky využívají azylového domu jako záchranou stanici před útočícím partnerem a uchráněním svých dětí. Tyto ženy ale nezůstávají v azylovém domě dlouho. Většinou je to opravdu jen na dobu nezbytně nutnou. Vodáčková (2002) spatřuje domácí násilí jako jev, který nelze zlehčovat a podceňovat. Oběti vyhledávají pomoc často jako krajní řešení a pomoc tak musí být včasná a efektivní, včetně zajištění ochrany a to jim azylový dům poskytuje.

Jsou zde matky, které nemají návyky na klasický styl rodinného života.

Jsou mezi nimi i klientky, které prožily krásné dětství, kdy je rodinné zázemí v pořádku. Bývá to velmi zřídka. Většina klientek má velmi špatné dětství. Vyrůstaly v neúplných rodinách. Dobrá rodina, jak ji vnímá Matoušek (2003), dává každému, kdo do ní patří, pocit zázemí a bezpečí.

Pro pět klientek se příchodem do azylového domu se vyřešila jejich bytová situace. Mít kde přespát, umýt se a uvařit je velmi důležité nejen pro klientky, ale především pro jejich děti. I možnost, že děti chodí do školy, je velmi důležitá. Tak to vidí i Buskotte (2007) a uvádí, že přestože bude žena bydlet v azylovém domě, děti mají možnost chodit normálně do školy a žena do práce. Také poznamenává, že klientky mají vlastní pokoj se svým soukromím, vlastním denním programem a každá žena je zodpovědná za sebe a své děti.

I když střídání domova je pro děti velkým problémem. Často mají špatný prospěch a mají problematické chování. Jak popisuje Navrátil a Mattioli (2011) zhoršování rodinného a školního prostředí vede u dětí a mládeže ve školách, rodinách a na veřejnosti k projevům drзости, vulgarity, vzdoru, lhaní, podvádění, vzteku, agrese, vydírání, ponižování, které vede k znesnadnění nebo úplné znemožnění dosažení vzájemné komunikace, porozumění a spolupráce mezi dětmi, mládeží a dospělými. Také uvádějí, že problémové chování se stává každodenním projevem současného života.

Klientkám vadí dohled nad nimi a jejich dětmi. Musí navíc dodržovat domovní řád a to je pro některé velmi omezující.

Z odpovědí vyplynulo, že pobytem v azylovém domě se jim vyřešila i finanční situace. Alespoň na dobu pobytu zde v domově. Dostávají příspěvek na bydlení, sociální dávky a dávky na děti. Pokud se dostanou do situace, že jim nevyjdou peníze na jídlo, v azylovém domě dostanou alespoň to základní z potravin. Dalším problémem, který se jim pobytem v azylovém domě vyřeší, je oblečení. Ze sbírek je v azylovém domě dostatek oblečení pro děti i pro maminky. Nemusí tak kupovat úplně všechno oblečení.

Oslovené klientky ve většině případech příchodem do azylového domu vyřeší otázku bydlení. Je to ale jen přechodné bydliště, takže se tento problém vyřeší jen na nezbytně nutnou dobu. Jak z rozhovorů vyplývá, některé maminky by přišly o své děti. Tím, že přišly do azylového domu, zachránily sebe i děti. Ty by pravděpodobně vyrůstaly bez přítomnosti matky. Jak uvádí Gabura (2006) v dysfunkční rodině jsou chronické poruchy, které ohrožují a poškozují rodinu ale nejvíce děti, které to může negativně ovlivnit. Tyto rodiny potřebují pomoc, protože jsou ohroženy.

Většina matek příchodem vyřeší i svoji finanční situaci. Dostávají sociální dávky a dávky v hmotné nouzi. Ty jim pokryjí jejich základní potřeby. Mnohé z nich nemají finanční gramotnost. Mají nemalé problémy vyjít se svými finančními prostředky a ještě řeší finanční problémy svých partnerů. Bývá to na úkor uspokojení potřeb svých dětí. Jak se popisuje Matoušek (2003) matky strádají osamělostí, jsou zklamané z odmítavého postoje otce dítěte a k tomu se připojuje nelehké vymáhání výživného na dítě. Osamělé matky potřebují nejvíce bytovou, finanční ale i psychologickou pomoc.

Přímá pomoc a problematika pomoci sociálních pracovníků azylového domu.

Klientky se obracejí na pracovníky s pomocí o sepsání žádostí na byt, finanční pomoc a pomoc s dopravou k doktorovi, k soudu. Nejčastěji s vyřízením dávek. Bez jejich pomoci by většina z nich nebyla schopna si tyto věci zajistit a vyřídit. Nemají přehled o možnostech a mají problémy se sepsáním těchto dokumentů. Obracejí se i na pracovnice OSPODu.

Velkou podporou je pro ně i to, že se mohou svěřit se svými problémy a nejsou na ně sami. Psychická podpora je velmi důležitá. Jak uvádí Buskotte (2008) pod křídly azylových domů si mohou ženy odpočinout a promyslet si kroky dalšího života. Dále zmiňuje možnosti kontaktu s profesionálním a vyškoleným odborníkem, kterému se může svěřit a bez váhání se obrátit o pomoc.

Klientky řeší své problémy s psychologkou a i se sociálními pracovníci. V jejich náplni je dle Sokola a Trefilové (2008) mimo jiné sociálně-právní poradenství, sociální poradenství a také poskytování krizové pomoci. Dle jejich názoru nebyla dosud postavení sociálních pracovníků věnována náležitá pozornost.

Na pomoc sociálních pracovníků se mohou spolehnout i po odchodu z azylového domu. Přístup je velmi přívětivý a pracovnice se snaží motivovat je ke snaze začít plnohodnotný život.

Pro některé maminky je důležitá i pomoc se základními činnostmi jako je vaření, praní.... Nemají vytvořené základní návyky a jsou vděčné za ochotu sociálních pracovníků. Také je sociální pracovnice motivují k činnostem s dětmi a péčí o ně. Často jim musí připomínat úkoly dětí do školy a sociální pracovnice i kontrolují, zda mají připravené učení do školy. Některé maminky na tyto věci vůbec nedohlíží. Sociální pracovnice se tak dostává do situace, kdy řeší s klientkou situace, které vyžadují pomoc a řešení jak se domnívá Zakouřilová (2014). Pokazuje na to, že sociální pracovnice řeší s klientem problémy, jako jsou dlouhodobá nezaměstnanost, časté střídání zaměstnání, záškoláctví a delikventní chování dětí, dlouhodobé mezigenerační rozpory, závislost na alkoholu či drogách, kriminalitou některého z rodičů a další problémy.

Přístup sociálních pracovníků je hodnocen klientkami jako velmi vřelý a profesionální. Vítají pomoc v oblasti řešení svojí situace a jsou velmi rádi za podporu v jejich řešení.

Pracovnice vycházejí klientkám vstříc s pomocí při sepisování žádostí a pomoci při řešení úředních věcí. Jsou k dispozici jim kdykoliv poradit a pomoci. Jak zmiňuje Gulová (2011) v sociální práci je velmi důležité sociální poradenství, aby se klient mohl zorientovat ve své vlastní situaci a dokázal si tak pomoci sám. Je tedy velmi důležité naučit se soběstačnosti a zvládat tak základní činnosti, postarat se o dítě, posílat ho do školy a připravovat se na vyučování.

Maminky jsou proto velmi rády i za pomoc s dětmi. Pracovnice pomáhají dětem s úkoly a vymýšlejí pro ně i maminky volnočasové aktivity, při kterých mohou rozvíjet své dovednosti (výtvarné dílny pro děti, kurzy vaření, atd.). Jezdí s dětmi do bazénu, na různé vycházky, prohlídky hradů a zámků. Tohle by byl pro maminky někdy obtížný úkol. Zvláště pokud má klientka více dětí. V azylovém domě pro matku a dítě Veselíčko sociální pracovnice organizují akce, jako jsou velikonoce, pálení čarodějnic a přípravy na vánoční svátky. Snaží se připravit obyvatelům příjemné stravení svátků v domácím prostředí. Zapojují děti každoročně do tříkrálové sbírky.

Budoucnost a vyhlídky klientek do dalšího života po odchodu z azylového domu.

Vyhlídky do dalšího života mají všechny klientky velmi složité. Všechny ví, co by chtěly. Jen velmi malé procento žen je schopna se odrazit ode dna a snažit se začít žít normální život. Řada z nich má malé děti, takže práci zatím neřeší. Některé navazují mateřskou dovolenou další mateřskou. Mají tak nějakou dobu jistoty peněz a nemusí hledat práci. Což jim vlastně i vyhovuje. Jak uvádí Pemová a Ptáček (2016) právě samoživitelé jsou ve velmi obtížné situaci, protože jsou na výchovu dítěte sami, ale také proto že je pro ně velmi obtížné rodinu ekonomicky zabezpečit. Dle jejich názoru je nejvíce rodin ohrožených chudobou právě mezi neúplnými rodinami s dětmi.

Jsou ale i ženy, které si práci snaží najít. Mají ale problém, že mají hodně dětí, nebo jsou děti malé. Jsou sami a nemají, kdo by jim děti pohlídal. Potřebují práci na jednosměnný provoz, což bývá se základním vzděláním problém.

Jak se domnívá Kukla (2016) znevýhodnění nebo sociální vyloučení může být příčinou spousty problémů, jako jsou špatná kvalita bydlení, nízký nebo žádný příjem, nízké vzdělání, kriminalita, rozpad rodina a tyto problémy vytvářejí začarovaný kruh, ze kterého je velmi obtížné najít východisko. Vidina přivýdělků tyto ženy alespoň trochu motivuje.

Velkým snem a přáním téměř všech klientek je samostatné, vlastní bydlení. Nemají ale dostatek finančních prostředků, protože v některých bytech je nutná záloha několika nájmů předem. Volí proto opakovaně azylové domy. Když jsou ubytované v azylovém domě, jejich motivace vlastního bydlení se zvyšuje.

Dalším velkým problémem je finanční situace. Tu si příliš nepřipouštějí. Spoléhají na sociální dávky a přídavky, příspěvky na které mají nárok. Řeší pouze situaci teď v tuto chvíli. Nepřemýšlejí do budoucna. Nebo když, tak jen opravdu velmi ojediněle. Klientky mají ale i velké představy a sny, které se většinou nesplní. Věří alespoň v to, že by se jim mohly splnit.

Dotazované matky uvedly jako nejdůležitější řešení vlastního bydlení. U některých klientek je velkým problémem počet dětí. Spoléhají také na partnery, ale to bývá mnohdy problém. Při hledání bydlení majitelé nemovitostí dávají přednost jistotě placení nájmu. Problémem bývá zaplacení zálohy nebo několika nájmů dopředu. To ale nejsou matky schopny za svých zdrojů zaplatit. Další motivací pro klientky je sehnat si

práci. Rády by žily normální život ve vlastním bytě a měly práci. Ale jsou to jen sny a přání. Mnohé z nich se do azylového domu vracejí, protože nemají dostatek trpělivosti a snahy tyto základní věci vyřešit. Spoléhají na pomoc druhých a sami se nesnaží ani o tu nejmenší změnu. Nelze proto zcela přesně říct, jestli své plány myslí opravdu vážně.

6 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, co vede klientky k využívání sociálních služeb azylového domu, jejich současná životní situace a cíle po opuštění azylového domu. Téma azylových domů je právě v téhle době velmi aktuální.

V teoretické části jsem se zabývala pojmy sociální služba, azylové domy, sociální pracovník a zejména rodina. Rodina je důležitá pro vývoj dítěte a jeho další život. Zjistila jsem, že většina žen pochází z neúplných, nebo problematických rodin. Klientky neměly a nemají zázemí ve vlastní rodině a to se odráží v jejich dalším životě. Samy mají velké problémy s partnery a výchovou svých dětí. Vliv to má na psychiku a další soužití klientek. Nemají vzor ve vlastních rodičích a ani ony nedávají svým dětem dobrý příklad v klasickém modelu rodiny. V mnoha případech figuruje domácí násilí, problémy s financemi a v neposlední řadě s bydlením.

V této práci jsem chtěla poukázat na to, že do tíživé situace se může člověk dostat z různých důvodů. Ne vždy je snadné se z této situace sám dostat. Můžeme říct, že existence azylových domů je pro mnoho lidí, kteří se ocitají v krizi nezbytná. Klientky zde mají jistotu bydlení pro sebe a své děti. Mají možnost uspořádat a někdy i vyřešit si své finanční, bytové a vztahové problémy. K tomu jim jsou velmi nápomocny sociální pracovníce. Snaží se je začlenit do běžného společenství, aby nezůstali na okraji společnosti. Rozhodnutí k pobytu v azylovém domě není pro mnoho žen jednoduché. Je to někdy jejich jediná možnost.

Většina žen má finanční problémy a špatné podmínky v oblasti bytové problematiky. Ty se tak stávají velkou nesnází do budoucnosti. Problém je v nedostatku sociálních bytů s regulovaným nájemným. Ženy nejsou schopny zaplatit ze svých zdrojů zálohu na bydlení, ještě před tím, než opravdu začnou bydlet. To je pro mnohé z nich velmi deprimující a vzdají tak šance na vlastní bydlení. Kolotoč problémů, ze kterého je velmi obtížné vystoupit. Bez pomoci státu a sociální sféry je to takřka neřešitelný problém. Klientky mají velký problém s tvorbou rodinného rozpočtu a hospodařením. Velmi kritická je situace týkající se půjček, dluhů a finanční stránky vůbec. Některé klientky nemají snahu najít si vlastní bydlení a vyhovuje jim systém sociálního zabezpečení. Střídají tak postupně azylové domy. Klientky, které vyhledaly azylový dům z důvodu

domácího násilí nebo drogové závislosti se snaží svůj pobyt co nejvíce zkrátit. Je to pro ně pobyt na nezbytně nutnou dobu. V ostatních případech to bývá naopak.

Je velmi důležité na tento problém pohlížet i z pohledu dětí, pro které to jistě také není lehké. Střídání školy a kamarádů je na psychiku velmi náročné. Mnohdy to zanechává nevratné následky. Děti mají velmi špatný prospěch ve škole a i ve vztahu k ostatním bývají výbušní a mnohdy nezvladatelní. V mnoha případech se rodinný vzorec odráží v budoucnosti dětí a stává se začarovaným kruhem

Azylový dům pro ženy a děti Veselíčko nabízí klientkám rodinné zázemí. Nacházejí zde podporu a pomoc jak odbornou, tak materiální. Toto si klientky uvědomují a jsou velmi vděčné za jakoukoliv oporu. Sociální pracovníce jim nabízejí pomoc i po odchodu z azylového domu.

Velmi vhodné pro ženy, které se ocitnou v těžké životní situaci, by měla být poradenská činnost, psychologická ale i pedagogická. K jejich komplexní finanční gramotnosti by byly vhodné pravidelné preventivní programy, které by se zaměřovaly na informace a řešení jejich finančních problémů. Velmi důležité je naučit ženy hospodaření a manipulace s financemi. Bohužel však ve většině případů, nejeví klientky o tuto problematiku zájem.

7 Seznam použité literatury

1. ASOCIACE POSKYTOCATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB. © 2011. [online]. *Typy sociálních služeb*. [cit. 2017-12-5]. Dostupné z: <http://www.apsscr.cz/cz/asociace/typy-socialnich-sluzeb>
2. ANTHONY, E. R., VINCENT, A., SHIN, Y. © 2017. [online]. John Wiley & Sons Ltd. [online]. *Parenting and child experiences in shelter: A qualitative study exploring the effect of homelessness on the parent–child relationship*. Child & Family Social Work. [cit. 2018-03-08]. DOI: 10.1111/cfs.12376. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/cfs.12376>
3. BACHMAN, S. S., WACHMAN, M., MANNING, et al. © 2017. [online]. *American Journal of Public Health*, Social Work's Role in Medicaid Reform: A Qualitative Study. **107**(S3), S250-S255 [cit. 2018-03-08]. DOI: 10.2105/AJPH.2017.304002. ISSN 0090-0036. Dostupné z: <http://ajph.aphapublications.org/doi/10.2105/AJPH.2017.304002>
4. BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M., 2011. *Sanace rodiny: [sociální práce s dysfunkčními rodinami]*. Vydání 2, Praha: Portál. 151 s. ISBN 978-802-6200-314.
5. BIANCHI, S. M. a MILKIE, M. A., © 2010 [online]. Work and Family Research in the First Decade of the 21st Century. *Journal of Marriage and Family*. **72**(3). [cit. 2018-03-08]. DOI: 10.1111/j.1741-3737.2010.00726.x. ISSN 00222445. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1741-3737.2010.00726.x>
6. BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L., 2008. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
7. COVEY, S. R., 2017. *7 návyků spokojené rodiny*. Praha: Management Press. 392 s. ISBN 978-80-7261-482-0.
8. CONWAY, H., L., 2007. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. Praha: Albatros. 160 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
9. ČÁMSKÝ, P.; SEMBDNER, J., KRUTILOVÁ, D., 2011. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál. 264 s. ISBN 978-80-262-0027-7.
10. ČESKO. Zákon č. 108/ 2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006. [online]. [cit. 2017-12-5]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

11. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2013. [online]. *Jaké je složení domácností v ČR?*. [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/jake_je_slozeni_domacnosti_v_cr20130307
12. DOMUS CENTRUM PRO RODINU. © 2016. [online]. *Etický kodex sociálních pracovníků ČR*. [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: <http://domus-cpr.cz/assets/Etick%C3%BD-kodex-SP.pdf>
13. DUKOVÁ, I., DUKA, M., KOHOUTOVÁ, I., 2013. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada. 200 s. ISBN 978-80-247-3880-2.
14. FARNÍ CHARITA VESELÍČKO. © 2016, [online]. *Poskytované služby*. [cit. 2017-10-23]. Dostupné z: <http://veselicko.charita.cz/nase-sluzby/>
15. FISCHER, S., ŠKODA, J., 2014. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. 232 s. ISBN 978-80-247-5046-0.
16. FRIEL, J., C., FRIEL, D., L., 2014. *Sedm největších rodičovských omylů*. Praha: Portál. 181 s. ISBN 978-80-262-0596-8.
17. GABURA, J., 2006. *Sociálna práca s rodinou*. Bratislava. 59 s.
18. GILLERNOVÁ, I., KEBZA, V., RYMEŠ, M., 2011. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: Grada. 256 s. ISBN 978-80-247-2798-1.
19. GULOVÁ, L., 2011. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3379-1.
20. KAUSHIK, A., © 2017. [online]. *Journal of Social Work Values and Ethics ASWB*. [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://jswve.org/download/2017-1/14-1-articles/21-Use-of-Self-in-Social-Work-.pdf>
21. KRAUS, B., 2014. *Společnost, rodina a sociální deviace*. Hradec Králové: Gaudeamus, Recenzované monografie. 158 s. ISBN 978-80-7435-411-3.
22. KUKLA, L., 2016. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada Publishing. 456 s. ISBN 978-80-247-3874-1.
23. MAROON, I., 2012. *Syndrom vyhoření u sociálních pracovníků: teorie, praxe, kazuistiky*. České vydání. Praha: Portál. 152 s. ISBN 978-80-262-0180-9.
24. MAŘÍKOVÁ, H., KŘÍŽKOVÁ, A., VOHLÍDALOVÁ, M., 2012. *Živitelé a živitelky: reflexe (a) praxe*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 304 s. ISBN 978-80-7419-100-8.

25. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z., 2002. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada. 128 s. ISBN 80-247-0332-7.
26. MATĚJČEK, Z., 2017. *Rodiče a děti*. Třetí, upravené vydání (ve Vyšehradu první). Praha: Vyšehrad. 360 s. ISBN 978-80-7429-797-7.
27. MATOUŠEK, O., 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál. 400 s. ISBN 978-80-262-0213-4.
28. MATOUŠEK, O., 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. 161 s. ISBN 80-864-2919-9.
29. MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J., 2010. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
30. MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H., 2014. *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál. 176. ISBN 978-80-262-0697-2.
31. MILLER, CH. R., SMITH, A. R., KLIWER, CH., ROSENTHAL, J. A., WEDEL, K. R., © 2016. [online]. *Journal of Social Work Values and Ethics*. Volume 13, Number 1, ASWB [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://jswve.org/download/2016-1/articles/13-1-2016-59-Online-Survey-of-Social-Workers-Family-Values.pdf>
32. MIOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
33. MPSV. © 2006-2017, [online]. *Registr poskytovatelů sociálních služeb*. [cit. 2017-10-23]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?sd=azylov%C3%A9+domy&zak=&zaok=&SUBSESSION_ID=1477226534152_3
34. MPSV. © 2006-2016, [online]. *Sanace rodiny*. Praha: MPSV.cz, 2008 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5587>
35. NAVRÁTIL, S., MATTIOLI, J., 2011. *Problémové chování dětí a mládeže: [jak mu předcházet, jak ho eliminovat]*. Praha: Grada. 120 s. ISBN 978-80-247-3672-3.
36. PEMOVÁ, T., PTÁČEK, R., 2016. *Zanedbávání dětí: příčiny, důsledky a možnosti hodnocení*. Praha: Grada Publishing. 200 s. ISBN 978-80-247-5695-0.
37. POSCHKAMP, T., 2013. *Vyhoření: rozpoznání, léčba, prevence*. Brno: Edika. 104 s. ISBN 978-80-266-0161-6.
38. PRIEB, M., 2015. *Jak zvládnout syndrom vyhoření: najdete cestu zpátky k sobě*. Praha: Grada. 176 s. ISBN 978-80-247-5394-2.

39. SDRUŽENÍ AZYLOVÝCH DOMŮ V ČR, © 2017. [online]. *Azylové domy*. [cit. 2017-12-5]. Dostupné z: <http://www.azylovedomy.cz/?stranka=databaze&vse=1>
40. SOCIÁLNÍ-DÁVKY-2014.EU. © 2016. [online]. *Sociální dávky pro matku samoživitelku*. [cit. 2017-10-23]. Dostupné z: <http://socialni-davky-2014.eu/socialni-davky-pro-matku-samozivitelku/>
41. SOKOL, R. a TREFILOVÁ, V., 2008. *Sociální pracovník v rezidenčních zařízeních sociálních služeb*. Praha: ASPI. 444 s. ISBN 978-80-7357-316-4.
42. STOCK, Ch., 2010. *Syndrom vyhoření a jak jej zvládnout*. Praha: Grada. Poradce pro praxi. 112 s. ISBN 978-80-247-3553-5.
43. ŠPATENKOVÁ, N., 2017. *Krize a krizová intervence*. Praha: Grada. 288 s. ISBN 978-80-247-5327-0.
44. TOMEŠ, I., 2011. *Obory sociální politiky*. Praha: Portál. 368 s. ISBN 978-80-7367-868-5.
45. VODÁČKOVÁ, D., 2002. *Krizová intervence: [krize v životě člověka: formy krizové pomoci a služeb]*. Praha: Portál. 544 s. ISBN 80-717-8696-9.

8 Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulka 1 – Základní informace o klientkách	31
Graf 1 – Azylové domy v ČR	13
Obrázek 1 – Domov sv. Alžběty pro matku a dítě	18

9 Seznam použitých zkratk

DD – dětský domov

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

ČSÚ – Český statistický úřad

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

AD – azylový dům

10 Přílohy

Příloha č. 1 - Návod na rozhovor

Otázka č. 1: Mohla by jste mi říct něco o sobě?

1. Věk, stav. Vzdělání, počet dětí?
2. Jaké máte problémy s dětmi?
3. Vaše rodina a zázemí v ní, rodinné vztahy v rodině...?
4. Jaké jste měla dětství?

Otázky č. 2: Jak dlouho žijete v azylovém domě, pokudikáté jste v tomto zařízení a jaké důvody Vás do azylového domu přivedly?

1. Povězte mi něco sobě, partnerovi, rodině a zázemí v ní, jaké bylo vaše dětství a vztahy v rodině?
2. Jaká je vaše finanční stránka?
3. Kde jste bydlela před příchodem do Azylového domu a pokudikáté jste využila tohle zařízení?
4. Jaké byly důvody pro vyhledání azylového domu?

Otázky č. 3: Co se příchodem do azylového domu vyřešilo, změnilo?

1. Jak jste spokojená s bydlením v azylovém domě a je něco co zde dětem chybí?
2. Je něco, co by jste chtěla dělat a v azylovém domě nemůžete?
3. Jste s něčím nespokojená, něco Vám tu vadí, co Vás omezuje?

Otázky č. 4: S čím, pro vás důležitým Vám pomohli nebo pomáhají pracovníci azylového domu?

1. Jak Vám pomáhají sociální pracovníci a azylovém domě?
2. Máte mezi pracovníky někoho, komu důvěřujete natolik, že s ním můžete mluvit o soukromých věcech?
3. Jak jste spokojena s přístupem zaměstnanců azylového domu?

Otázky č. 5: Jaké máte představy a vyhlídky do dalšího života, až odejdete z azylového domu?

1. Jak vidíte do budoucna Vaši finanční situaci?
2. Přemýšlela jste o jiném bydlení?
3. Jakou práci by jste chtěla dělat?
4. Řešíte nějak Vaši finanční situaci, nebo jak ji chcete řešit?

Příloha č. 2 - Ukázka rozhovoru s klientkou

Klientka 3

Klientka je maminka v sedmém měsíci těhotenství. Rozhovor jsme uskutečňovali na hřišti, kde byl přítomen partner i děti. Nebylo možné rozhovor tedy nahrávat, i když by to asi nebyl problém. Klientka byla vstřícná a komunikativní. Nebylo možné se na všechny otázky zeptat. Je krátce po odchodu z azylového domu. Teď bydlí v podnájmu ve Veselíčku.

Mohla by jste mi říct něco o sobě? Věk, stav, vzdělání, počet dětí, jaké máte s dětmi problémy..., rodina a zázemí v ní, vztahy v rodině..., jaké jste měla dětství?

Je mi 36 let. Jsem vyučená kuchař, číšník. Pocházím z Kladna. Bydlela jsem na různých místech české republiky (Brno, Benešov u Prahy, Roudnice....). Měla sem víc partnerů a díky tomu jsem měnila bydliště. Hodně jsem se stěhovala. Všude sem byla chvíli. Jsem v sedmém měsíci těhotenství. Čekám osmý dítě. Bude to kluk. S tady přítelem. Mám s ním i toho nejmladšího kluka. Jsou mu dva roky. Odnaučuje se čurat. Proto je bez trenek. (klouček pobíhá okolo ber trenýrek) Mám nejstaršího syna tomu je 18 let, ukončuje školu. Je to učňák, taky kuchař číšník. Ale dělat to nechce. Moc si tam nevydělá. Žije s přítelkyní v Českých Budějovicích. Dělá mi radost, je fakt moc šikovnej. Je hrozně ctižádostivej. Našetřil si peníze a koupil si auto. Taky nám s přítelem zaplatil Wellnes víkend. Dokonce svého brácha (7 let) vzal na dovolenou do Španělska. Bylo to moc fajn. Je fakt hrozně hodnej. Jsem na něj pyšná. S holkou vůbec nevycházím. Je jí 17 let. Žije s tím svým rumunem a to je děsný. Má už taky dítě, holčičku. Sem už babička, ale malou asi nikdy neuvidí. Nejstarší kluk se s ní vídá a tak mi občas něco řekne. Jinak holka se mnou vůbec nemluví. Má na ní ten její rumun hodně blběj vliv. Se mnou žijou holka tý je 16. Teď o prázdninách si bude na táboře vydělávat na brigádě. Hrozně se těší. Dcera přitakává: jo budu tam bydlet a mít jídlo zadarmo a ještě si vydělám nějaký peníze. Hrozně se těším. Přidávají se obe další dcery, že taky budou chodit na brigádu, aby si něco vydělaly. Ale až jim bude 15. Teď ještě nemůžou. Dcera (14 let), dcera (12 let). Ještě mám kluka sedm let, támhle, ten co byl na tý dovolený. Moc nemluví. Zadržává a špatně vyslovuje R. Ale jen v některých slovech. Snad se to ve škole srovná. Dala sem ho kvůli tomu dýl do školy.

Rodiče mi umřeli, protože byli hodně nemocní. Mám čtyři sourozence, ale nestýkám se s nimi. Vždycky m spíš pomohly kamarádky. Vůbec si nerozumíme. S partnerem žiju v podnájmu 3+1 tady ve Veselíčku. Bytovka. Partner se vrátil z výkonu trestu. Pracuju v baru v Písku. S klukem je doma přítel. Stará se vo kluka. Proto sem si našetřila na auto, abych mohla jezdit do práce. Chěli mě tam. Už sem tam dělala dřív. Vždycky když potřebujou tam mi zavolají.

Jak dlouho žijete v AD a jaké důvody Vás sem přivedly? Partner, finanční stránka, kde jste bydlela před tím, jste v AD opakovaně?

Partner je momentálně nezaměstnaný, já dělám v baru v Písku. Každá koruna se hodí. Jsem teď na tom trochu líp s penězi. Chtěli sme bydlet sami tak jsem se ptala po bydlení. Holá huba holý neštěstí. Když chcete tak se sehnat bydlení dá. Já sem měla vždycky spíš problém, že když zjistili kolik nás je tak nám řekli, že to nevyjde. Přes kamarádku sem si sehnala tohle bydlení ve Veselíčku. Platím 3000.- za byt 3+1. Je nás hodně. Dostáváme příspěvek na bydlení a občas i nějakou korunu z hmotný nouze. Pobírám příspěvky na děti. Když mi to nevychází tak v azyláku nám vždycky vyjdou vstříc. Ne už tak jako když jsme tam bydleli, ale sem tam mi pomůžou s plenama, nebo i nějaký jídlo. Taky mi teď slíbili matrace, co budou obměňovat. Paní ředitelka mi je nabídla. Jsem hrozně ráda. Tohle se mi fakt hodí. Nemáme to moc zařízený. Taky sem dostala dřevo, co vyhrála p. ředitelka na plese. Dala mi ho. To bylo super. Se dřevem mi vychází vstříc i tady ve vesnici. V Azylovém domě jsem byla před sedmi lety, teď asi jen měsíc. Protože sme chtěli bydlet s partnerem, sehnala sem si ten byt. Tady bych s partnerem stejně společně bydlet nemohla tak sme to museli řešit. Někdy využívám i oblečení z azyláku. Spíš pro ty mladší decka. Z azyláku se mi teď v začátcích snaží hodně pomoc, p. ředitelka je hrozně hodná. Děckám sem pořídila psa z útulku. Jsou mu dva roky, je velmi hravej. Vděčnej za všechno. Byl asi týranej. Ale děcka ho rozmazlujou. Dostala ho holka k narozeninám. Pořád můrovala.

Co se příchodem do AD – co se vyřešilo, změnilo? Jak jste spokojena s bydlením; je něco, co zde Vám nebo dětem chybí; je něco, co byste tu chtěla dělat a nemůžete; přivítala byste nějakou další službu, která zde chybí je něco, co Vám tu vadí, co Vás omezuje? S čím jste nespokojená?

azylák byl pro mě jen odrazový bydlení. Věděla sem, že chci bydlení samostatně. Hlavně kvůli přítelovi. Chtěli sme bejt spolu. A to jak čekáme další dítě. Taky díky

práci to můžeme všechno zvládnout. A pomáhají nám. Sehnat bydlení s tolika dětma bylo hodně složitý. Vždycky, když sem řekla kolik mám dětí, tak z toho sešlo. Když sem byla v azyláku před tím, tak sme byly hrozně dobrá parta ženskejch. Pomáhali sme si. Když některý něco chybělo, tak sme si pomohli. Jo taky se kradlo, ztratily se mi tam peníze. Nebo jídlo co jsem měla uvařený pro děcka. To je potom blbý. Ale byly jsme fakt kamarádky. S některýma holkama se scházím do teď. Teď je to tam hrozný. Jsem strašně ráda, že sem tam byla jen chvíli. Děcka sou strašně nevychovaný a sešli se tam narkomanka, lesba no hrozný. Jsem strašně ráda, že sme pryč. Vládnu tam hrozný vztahy. Kradou si jídlo, peníze, vytlačujou ostatní od sebe.

S čím pro vás důležitým Vám pomohli nebo pomáhají pracovníci AD? Jak Vám s tím pomohli? Máte mezi pracovníky AD někoho, komu důvěřujete natolik, že s ním můžete mluvit o soukromých věcech? Jak jste spokojena s přístupem ostatních zaměstnanců?

V Azylovém domě Veselíčko jsem byla hrozně spokojená. Sou tam strašně hodný ženský. Nejvíc p. ředitelka ale i ostatní. Vychází všech vsříc a jsou ochotný. S p. ředitelkou sem mluvila o všem. Vždycky mi pomohla a poradila. I po odchodu z azyláku můžu kdykoliv přijít a oni mi pomůžou. Už nedostanu tolik, kolik když sme tam byli, ale i tak mi to vždycky pomůže. Paní Z. je přísnější a ráznější, ale ono je to někdy třeba. Děcka sou hrozně živý a zlobivý. Ani se jí nedivým. Nevadilo mi, když byla přísnější. Je strašně šikovná a vymýšlí spoustu věcí pro děti. Mě taky snažila přimět k oblépování květináčů. Lepidlo bylo všude jen ne na květináči. Jsem strašný nemehlo na tohle. Jenže o tohle ty ženský v azyláku nestojí. Nechtějí nic dělat. Já se spíš věnovala sportu. Dělala sem atletiku ale jen do 15. Házela sem diskem. Pak už mě to nebavilo. Začali mě zajímat jiný věci. Holky hezky zpívají. To já ne. Já tohle neumím. Mají to po segře. Ta hezky zpívá.

Jaké máte představy a vyhlídky do dalšího života? Až odejdete z AD? Jak vidíte vaši finanční situaci, přemýšlela jste o jiném bydlení, jakou práci byste chtěla dělat, řešíte nějak vaše finance, nebo jak je chcete řešit?

Bydlení mám teď vyřešený. A jak říkám „Holá huba holý neštěstí“. A protože sem se zeptala, tak se nám podařilo získat bydlení v bytovce přímo ve Veselíčku. S dětmi chodím na hřiště. Je to tu super. Děcka se vylítají a sou venku. Chodí sem za nima kamarádka, taky z azyláku. Jak jsem říkala, pracuju v baru v Písku. Malýho kluka hlídá

přítel. Když jsem v práci. Nepracuje. Ted' se vrátil z vězení. Holka si přes léto bude přivydělávat brigádou. Hrozně se na to těší. Bude si moct něco koupit na sebe.

Trochu pro mě nepochopitelné, když je v pokročilém stadiu těhotenství. Její partner se vrátil z vězení a momentálně nepracuje. Nešlo se zeptat na podrobnosti, protože byl přítomen. V partnerovi vidí oporu. Z legrace poznamenala, že když mají nějaké problémy tak se seřezou. Pak se tomu zasmála. A řekla, že to byla legrace. Partner na to nereagoval.

Kódování rozhovorů:

1 *Vztahy*

- a) Vztahy s rodiči, rodina
- b) Vztahy s partnerem
- c) Vztahy s dětmi

2 *Role azylového domu*

- a) Právní pomoc
- b) Materiální pomoc
- c) Finanční pomoc
- d) Bezpečí

3 *Potřeby klientek*

- a) Bydlení
- b) Finance
- c) Zaměstnání

4 *Vztahy*

- d) Vztahy s rodiči, rodina

K1 – 25, 26, 28, 32, 125

K2 – 16, 21, 22, 23

K3 – 30, 31

K4 – 125, 126, 207, 208, 211, 322, 323, 324, 325

K5 – 15, 16, 18, 19, 26, 27, 28, 30

K6 – 7, 8, 9, 10, 11

K7 – 10,11

- e) Vztahy s partnerem

K1 – 42, 43, 44, 55, 88, 89

K2 – 7, 8, 13, 25, 26, 67, 68

K3 – 32, 33, 40, 51, 52, 63, 64, 110, 111

K4 – 28, 31, 139, 140, 174, 175, 177, 178, 185, 186, 261, 267, 271, 305, 307

K5 – 16, 17, 18, 20, 21, 34, 35, 36, 38

K6 – 16, 17, 20, 21, 24, 31

K7 – 23, 75, 76

f) Vztahy s dětmi

K1 – 95, 96, 97, 98, 100, 102

K2 – 9, 10, 11

K3 – 12 – 23, 26, 27

K4 – 17, 47, 48, 55, 76, 77, 78, 134, 141, 142, 164, 166 - 168, 173, 377 - 381, 383, 384

K5 – 5, 6, 9, 11, 12, 36, 41, 42, 43, 65, 90

K6 – 6, 19, 57

K7 – 5, 19, 31, 32, 64, 80

5 *Role azylového domu*

e) Právní pomoc

K1 – 79

K2 – 56, 57, 58

K3 –

K4 –

K5 – 73

K6 –

K7 – 52, 54

f) Materiální pomoc

K1 – 66

K2 – 40, 41

K3 – 46, 47, 49, 50, 53, 54, 88, 89

K4 – 94, 95, 97

K5 – 28, 29

K6 – 46

K7 – 34, 55

g) Finanční pomoc

K1 – 79, 80

K2 –

K3 – 44, 45

K4 –

K5 –

K6 – 58, 57

K7 – 47

h) Bezpečí

K1 – 16, 17, 23, 38, 66, 69, 73, 90, 91

K2 – 23, 24, 40, 56

K3 – 69, 73, 85, 86

K4 – 51, 93, 94, 355, 363

K5 – 34, 56, 64, 78

K6 – 46

K7 – 47

6 Potřeby klientek

d) Bydlení

K1 – 79-82, 84, 86, 117

K2 – 40, 56, 66, 67

K3 – 41, 42, 44, 45, 51, 52, 63, 65

K4 – 34, 36, 37, 39, 81, 82, 83, 91, 92, 105, 128, 129

K5 – 35, 38, 48, 90

K6 – 34, 43, 44, 56, 58

K7 – 64, 69, 77

e) Finance

K1 – 46, 47, 49, 50, 114, 119, 120

K2 – 29, 30, 31, 57, 71

K3 – 44, 45, 48, 49

K4 – 37, 38, 364, 365, 366

K5 – 37, 44, 46, 96, 97, 98, 99

K6 – 17, 32, 55

K7 – 23, 24, 74, 76, 77, 79

f) Zaměstnání

K1 – 9, 104, 106, 108, 110

K2 – 69, 70, 71

K3 – 33, 40, 64, 65

K4 – 220, 221, 384, 385

K5 – 3, 86, 88, 93, 97

K6 – 5, 56

K7 – 67, 71

Příloha č. 3 - Žádost o poskytnutí sociální služby

Žádost o poskytnutí sociální služby v Domově sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku

FCH Veselíčko
Veselíčko 22, 398 42 Veselíčko
Tel.: 382 589 108
E-mail: dmdvesel@sendme.cz
Web: www.veselicko.charita.cz

1.

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Rodinný stav:

Státní příslušnost:

Trvalé bydliště:

Poslední bydliště:

Telefonický (případně e-mailový) kontakt:

Vyplňte, prosím, pro každé dítě:

Jméno a příjmení dítěte:

Datum narození:

Docházka do MŠ, ZŠ, SŠ:

Jméno a příjmení dítěte:

Datum narození:

Docházka do MŠ, ZŠ, SŠ:

Jméno a příjmení dítěte:

Datum narození:

Docházka do MŠ, ZŠ, SŠ:

(V případě potřeby, prosím, dopište další děti.)

Jste zaměstnán/a / v evidenci Úřadu práce /na rodičovské dovolené?

Jaké jsou Vaše příjmy (- prosím, uveďte všechny příjmy včetně sociálních dávek a výživného):

Z jakého důvodu plánujete využít služeb azylového domu?

Máte (například i výhledově) jiné možnosti bydlení?

2.

Co byste od nás kromě ubytování v našem zařízení potřeboval/a – vyplňte, prosím, tabulku:

Poskytovaná služba	Ano	Ne
Pomoc při zajištění bezpečí		
Pomoc při hledání jiného bydlení		
Pomoc při hledání práce		
Pomoc při hospodaření s penězi		
Podpora při jednání na úřadech, lékař, škola, soud, apod.		
Zprostředkování další pomoci (jiné sociální služby, psycholog, lékař...)		
Pomoc při kontaktu s rodinou		
Rozvoj vlastních dovedností (vaření, hospodaření, volnočasové a pracovní aktivity...)		
Podpora rozvoje dětí (volnočasové aktivity, pomoc s přípravou dětí na školní vyučování, pomoc při správné péči o děti)		
Pomoc při zajištění stravy		

Proč jste nás oslovil/a a s čím Vám můžeme pomoci?

Co je Vaším cílem v rámci poskytované služby, čeho byste s naší pomocí rád/a dosáhl/a?

Je ještě něco dalšího, co byste nám chtěl/a sdělit?

3.

Vaše žádost bude zařazena do „**Knihy prvního kontaktu**“ a posouzena v nejbližším možném termínu – maximálně do týdne od odevzdání žádosti při společné schůzi pracovníků Domova sv. Alžběty. Následně budete kontaktována sociální pracovnící Domova a společně se dohodnete na dalším postupu. V případě naplněné kapacity zařízení bude Vaše žádost **evidována po dobu 3 měsíců** a budete kontaktována ihned po uvolnění pokoje. Po uplynutí 3 měsíční lhůty žádost pozbývá platnost, pokud ji neobnovíte telefonicky nebo písemně. **Pokud do Domova nenastoupíte** v dohodnutém termínu (a neinformujete o této skutečnosti pracovníky AD), **zaniká Váš nárok na ubytování** a zaniká taktéž platnost Vaší žádosti.

Vaším podpisem vyjadřujete souhlas s poskytnutím svých osobních a citlivých údajů FCH Veselíčko, jejich shromažďováním, zpracováváním a uchováváním. Dále souhlasíte s tím, že FCH Veselíčko bude ve Vašem zájmu spolupracovat s úřady (zejména sociálním odborem, Úřadem práce, Policií...) a vyměňovat si s nimi informace.

V případě jakýchkoliv dotazů se na nás, prosím, obraťte (tel.: 382 589 108, e-mail: **dmdvesel@sendme.cz**)

4.

Datum:

Podpis žadatelky

Žádosti zasílejte nebo osobně doručte na adresu: Domov sv. Alžběty pro matky s dětmi, Veselíčko 22, 398 42 Veselíčko

nebo zašlete e-mailem na adresu: **dmdvesel@sendme.cz**

Potvrzení lékaře
(Příloha žádosti o poskytnutí sociální služby
v Domově sv. Alžběty pro matku a dítě ve Veselíčku)

FCH Veselíčko
Veselíčko 22, 398 42 Veselíčko
Tel.: 382 589 108
E-mail: dmdvesel@sendme.cz
Web: www.veselicko.charita.cz

Jméno a příjmení		Trvalé bydliště	
Rodné číslo			
Potvrzuji, že pacient/ka netrpí infekčním onemocněním, kterým by mohl/a ohrozit další uživatele sociální služby, netrpí psychickým onemocněním či poruchou, jejichž projevy by závažně narušovaly kolektivní soužití v azylovém domě.			
Podpis a razítko ošetřujícího lékaře		Poznámky lékaře	
Datum			